

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Ю.Є. Кійко

Загальне мовознавство практикум

Чернівці
Чернівецький
національний університет
2021

УДК 81'1(076.3)

ББК 81.0я7

К 388

Рекомендовано кафедрою германського, загального і порівняльного мовознавства протокол №8 від 30 серпня 2021 року.

Кійко Ю.Є.

К 388 Загальне мовознавство: практикум. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2021. 78 с.

Навчальний посібник містить тести для перевірки знань з таких розділів загального мовознавства: теорія мови, методологія та історія мовознавства. Подаються методичні рекомендації до роботи з тестами, зміст лекційного курсу, контрольні питання до курсу, а також перелік літератури для самопідготовки.

Для студентів-філологів старших курсів університетів.

УДК 81'1(076.3)

ББК 81.0я7

© Чернівецький національний
університет, 2021

© Кійко Ю.Є., 2021

ЗМІСТ

Передмова.....	4
Лекційний курс.....	5
Методичні рекомендації до роботи з тестами.....	18
Модуль I.....	19
Модуль II.....	56
Контрольні питання з курсу “Загальне мовознавство”	71
Список літератури.....	74

ПЕРЕДМОВА

Курс „Загальне мовознавство” є фундаментальною навчальною дисципліною при професійній підготовці майбутніх магістрів-філологів. Курс систематизує і доповнює фахові знання магістрантів у лінгвістичній царині знань, які необхідні їм при підготовці кваліфікаційних робіт. Курс охоплює такі ключові питання мовознавства: структура та закономірності розвитку мови як засобу комунікації, методи дослідження мовного матеріалу, історія розвитку мовознавчої думки.

Мета курсу „Загальне мовознавство” – поглиблення й узагальнення фахових знань магістрантів з теорії, методології та історії мовознавства, підвищення рівня лінгвістичної підготовки та формування навичок комплексного лінгвістичного аналізу при виконанні кваліфікаційних робіт.

Навчальний посібник укладено згідно з типовою навчальною програмою з курсу „Загальне мовознавства” для вищих навчальних закладів у світлі кредитно-модульного навчання. Практикум призначений для студентів-філологів старших курсів.

Курс „Загальне мовознавство“ складається з двох модулів:

- 1) теорія мови,
- 2) методологія мовознавства та історія мовознавства.

Курс читається на 5-му курсі філологічних факультетів. Підсумковий контроль – іспит.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування													Іспит	Сума
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	40	100
30 (модульний тест)							30 (модульний тест)							

ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

Тема 1. Наука про мову. Знакова природа мови

1.1. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна. Предмет мовознавства. Конкретне мовознавство. Зміст і основні завдання загального мовознавства. Місце мовознавства в системі наук (природничих і гуманітарних). Сучасні виклики мовознавства.

1.2. Поняття про знак і знакову систему мови.

Знак – матеріально виражене умовне позначення чогось (М.П.Кочерган).

Ознаки знака: умовність, довільність, матеріальність, позначуване знаком (референт, денотат) є поза ним, системність.

Семіотика як наука про знакові системи. Ч.Пірс. Ч.Морріс “Основи теорії знаків”.

Типологія знаків: знаки-симптоми (індекси), знаки-копії (ікони), знаки-символи, знаки-сигнали. Семіотика і мовознавство. Семіологія.

Своєрідність мови як знакової системи: змінність, первинність, багатофункціональність, складна багатоярусна система.

Структура знака: унілатеральна (Л. Блумфільд) і білатеральна теорії (Ф. де Соссюр).

„Модель органона” К. Бюлера. Мова як знаряддя.

Мова і несловесні форми спілкування. Паралінгвістика і паракінесика. Паралінгвістика досліджує усі способи передачі інформації, які пов’язані зі звучанням мови (тембр, висота, сила, паузи, інтонація). Паракінесика досліджує жести, міміку.

Література (базова)

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 168-182.

**Додаткову літературу див. Список літератури.*

Тема 2. Мова і мовлення. Мова і мислення.

1.1. З історії вивчення проблеми мови і мовлення. Сучасні уявлення про співвідношення мови і мовлення.

В. фон Гумбольдт (1767-1835): “мова як маса всього створеного мовленням не одне й те ж, що саме мовлення в устах народу ... В неупорядкованому хаосі слів і правил, який ми звичайно називаємо мовою, наявні тільки окремі елементи, відтворювані ... мовленнєвою діяльністю...”

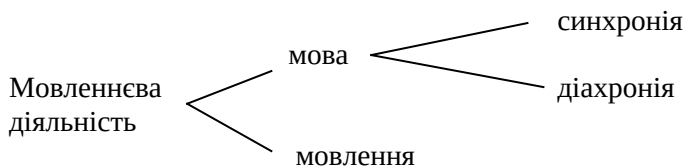
Ф. де Соссюр:

Langue – система одиниць спілкування і правил їх формування

Parole – конкретне говоріння

Langage – мовленнєва діяльність

Мова	↔	Мовлення
Суспільне		індивідуальне
Системне		асистемне
Пасивне		активне
Ієрархічна		лінійне
Стабільна		динамічна
Обмежена		безмежне
Психічне явище		психофізичне

Л.Єльмслев: схема, узус, норма, акт мовлення.

Н.Хомський: компетенція (*competence*), виконання (*performance*).

Л.В.Щерба: мовленнєва діяльність, мовний матеріал, мовна норма.

Е.Косеріу: рівень індивідуального мовлення, рівень норми, структурний рівень.

Невизнання сосюрівської концепції (О.Єсперсен,

Л.Блумфільд, Г.В.Колшанський, О.С.Мельничук).

“Говорити про мову і мовлення як про два співвідносні аспекти загальної мовної сфери немає підстави. Реально існує лише мова як загальна сукупність конкретних мовних виявів, тобто процесів мовної діяльності, в яких використовуються різні компоненти мовної структури”.

(О.С.Мельничук)

Підходи до дослідження мови й мовлення: філософський, лінгвістичний, прагматичний.

Практичний аспект розмежування мови й мовлення (О.Єсперсон).

1.2. Зв'язок мови і мислення – одна із центральних проблем загального мовознавства.

Свідомість – це специфічна форма психічного відображення об'єктивної дійсності, яка включає самопізнання, емоційні та вольові моменти.

Мислення – відображення об'єктивної дійсності людиною в уявленнях, поняттях, судженнях, умовиводах.

Дві тенденції щодо зв'язку між мовою і мисленням:

1) ототожнення цих понять (В. фон Гумбольдт, А.Шлейхер) – *менталістичний напрям*;

2) розмежування мови і мовлення (Є.Дюринг) – *механістичний (біхевіористський) напрям*.

Типи мислення:

- чуттєво-образне,
- технічне,
- поняттєве.

Відмінності між мовою і мисленням:

Мислення і мова не тотожні;

Мова – матеріально-ідеальне явище ↔ мислення – ідеальне;

Мова – національна ↔ мислення – інтернаціональне;

Одиниці мови – фонемі, слова, речення ↔ одиниці мислення – поняття, судження;

Нейролінгвістика – наука, що вивчає взаємозалежність стану мовлення від стану різних ділянок мозкової кори.

Зона Брока керує усним мовленням. Зона Верніке забезпечує сприймання та розуміння мовлення.

Афазія – мовленнєвий розлад.

Види афазії: моторна, сенсорна, динамічна, семантична.

Внутрішнє мовлення:

1) беззвучне мовлення

2) зредуковане мовлення (М.І.Жинкін, А.Н.Соколов).

Л.С.Виготський “Мышление и речь”.

Роль мови у процесі пізнання: мова закріплює результати пізнавальної діяльності, мова є основним інструментом пізнання.

Вплив мови на мислення і мислення на мову. Е.Сепір (1884-1939), Б.Л.Уорф (1897-1941). Гіпотеза лінгвальної відносності. Мовна картина світу. Л.Вайсгербер.

Психолінгвістика – наука про мовленнєву діяльність людини у психологічних та лінгвістичних аспектах. Ч.Осгуд, Дж. Грінберг, О.О.Леонтьєв.

Схема комунікації. Канали зв'язку: вокально-аудиторний, жестикуляційно-візуальний, маніпуляційно-ситуативний.

Структури презентації знань (фрейми, скрипти, сценарії, схеми, прототипи. М.Мінський, Ч.Філлмор, Т. ван Дейк.

Пам'ять як система відображення знань.

Пам'ять – форма психічного відображення дійсності, психічний процес, який полягає у відбитті, збереженні й відтворенні слідів минулого досвіду.

Види пам'яті: генетична, імпринтинг, прижиттєва (за *типом матеріалу*: рухова, емоційна, символічна; за *часом*: миттєва, короткочасна, довготривала).

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 186-206.

Тема 3. Структура і система мови

Системний характер мови. Система і структура. Ф. де Соссюр, І. Бодуен де Куртене, Празький лінгвістичний гурток.

Система – сукупність взаємопов'язаних одиниць цілісного об'єкта.

Структура – сукупність зв'язків і відношень між цими одиницями.

Ознаки мови як системи: відкритість, динамічність, гетерогенність, матеріальність.

Структура мови. Рівні мови (основні й проміжні) та одиниці мови (фонема, морфема, лексема, синтаксема). Основні рівні мови: фонологічний, морфологічний, лексико-семантичний, синтаксичний. Проміжні рівні мови: морфонологічний, словотвірний, фразеологічний.

Теорія ізоморфізму (Єжи Курилович) і ієрархії рівнів мови (Еміль Бенвеніст).

Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні відношення в мові.

Парадигматичні відношення – відношення вибору, асоціації, що ґрунтуються на подібності й відмінності позначувальних і позначуваних одиниць мови.

Синтагматичні відношення – відношення одиниць, розташованих лінійно.

Ієрархічні відношення – відношення структурно простіших одиниць до складніших.

Своєрідність системності мови. Системні та несистемні явища в мові. Система та норма.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 207-219, 279-296.

Тема 4. Фонологічна система мови

А. Дюфріш-Деженетт, Ф. де Соссюр, І.О. Бодуен де Куртене, Л.В.Щерба (“Фонетика французької мови”, 1934), М.С.Трубецької (“Основи фонології”, 1939).

Фонологія як розділ мовознавства, що вивчає функціональний і структурний аспекти звуків. Сегментний (фонема, силабема) і суперсегментний (висота, тривалість, сила звука) рівні.

Фонема – мінімальна одиниця звукової будови мови, яка слугує для розпізнання й розрізнення значенневих одиниць мови – морфем, слів.

Протиставлення фонем і звука: соціальне – індивідуальне,

мовна одиниця – мовленнєва одиниця, абстрактне – конкретне, стає – залежне.

Функції фонем: конститутивна, дистинктивна, делімітативна, кульмінативна.

Інтегральні та диференційні ознаки фонем.

Опозиція – основне поняття фонології. Релевантні й нерелевантні. Одномірні й багатомірні.

Привативна опозиція – опозиція, в якій один член має якусь ознаку, а інший не має (*б-п, д-т*).

Градуальна опозиція – опозиція, в якій члени характеризуються різним ступенем, градацією однієї й тієї ж ознаки (*е-і-а*).

Еквіполентна опозиція – опозиція, в якій обидва члени логічно рівноправні (*п, т*).

Дистрибуція – сукупність всіх оточень, в яких може зустрітися певна мовна одиниця.

Типи дистрибуції:

- контрастивна дистрибуція – два елементи знаходяться в однаковому оточенні й розрізняють значення (*сік – рік – пік*).
- додаткова дистрибуція – два елементи не зустрічаються в однаковому оточенні;
- вільне варіювання – два елементи знаходяться в однаковому оточенні й не розрізняють значення (*лампа – лямба*);
- делімітативна дистрибуція – коли елемент не зустрічається в певній позиції.

Позиції фонем.

Сильна позиція – позиція, в якій протиставлення фонем досягає повної сили.

Слабка позиція – позиція, в якій протиставлення фонем неповне або зовсім зникає (нейтралізація).

Варіант і варіація фонем. Аломорф.

Варіації фонем – це індивідуальні, територіальні, позиційні видозміни фонем, які не впливають на смисл.

Фонологічні школи. Московська школа (Р.І.Аванесов та ін.), Ленінградська школа (Л.В.Щерба та інші).

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 220-233.

Тема 5. Граматична система мови

Граматики як розділ мовознавства, що вивчає граматичну будову мови. Формальна й семантична граматики. Синхронічна та діахронічна граматики.

Граматичне значення як узагальнене, абстрактне значення, властиве цілому ряду слів, словоформ, синтаксичним конструкціям, яке має в мові своє регулярне і стандартне вираження.

Відмінності між граматичним і лексичним значеннями: абстрактність, обмеженість у способах вираження. Дериваційне, реляційне і модальне значення.

Граматична форма як єдність плану змісту і плану вираження.

Граматична категорія як система протиставлених одна одній граматичних величин. Морфологічні і синтаксичні граматичні категорії. Приховані категорії.

Поняття морфеми. Три значення морфем: речове, дериваційне, реляційне.

Граматичні способи як формальні показники вираження граматичної категорії.

Частини мови. Критерії їхнього виділення: морфологічний, семантичний, синтаксичний, категоріальний. Сучасні проблеми дослідження частин мови.

Предмет синтаксису; логічний, психологічний, формально-граматичний підхід до речення.

Речення, його ознаки (комунікативність, предикативність, інтонація). Сучасні теорії речення.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 234-261.

Тема 6. Лексико-семантична система мови

Слово як одиниця мови лексико-семантичної системи.
Визначення слова:

Слово – це граничний мінімум речення.

Слово – це мінімальна синтаксична одиниця.

Слово – мінімальна значима одиниця мовлення.

Слово – це одиниця мови, що поєднує в собі фонетичні, граматичні й семантичні ознаки.

Слово – це позначення елемента дійсності.

Слово – це самостійний і цільнооформлений елемент мовлення.

Слово – це білатеральний знак, який складається зі значення й звучання (Ф. де Соссюр).

Ознаки слова: самостійність, цільнооформленість (фонетична та граматична), ідіоматичність.

Слово – основна структурно-семантична одиниця мови, якій властиві самостійність, цільнооформленість, та ідіоматичність.

Значення слова

Ч.Огден, І.Річардс “The Meaning of Meaning“.

Основні підходи до значення слова: субстанційний, реляційний, біхевіористський.

Субстанційний підхід (Г.Пауль, К.Ердманн, Г.Кронассер, В.Шмідт, М.В.Нікітін):

“Значення слова – це певне відображення предмета, явища чи відношення у свідомості ..., яке входить до структури слова як так звана внутрішня його сторона ...” (А.І.Смирницький).

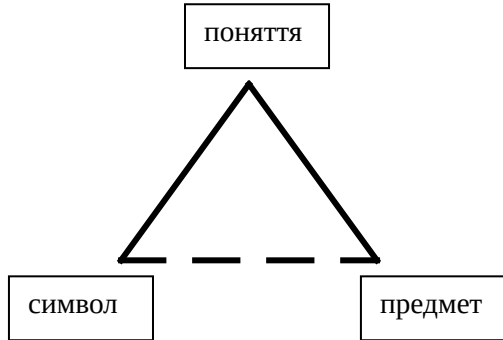
Реляційний підхід:

- відношення між словами-знаками на синтагматичній осі (Л.Вітгенштейн);

- відношення між словами-знаками на парадигматичній осі (теорії семантичних полів; Й.Трір);

- відношення знака до соціальної культури чи до типових контекстів ситуації;

- відношення знака до денотата (референта).

Семіотичний трикутник Ч.Огдена та І.Річардса

Біхевіористський підхід (Leonard Bloomfield): значення мають позамовну природу, вони є елементами відношення “стимул – реакція”.

Сучасні теорії значення (інформаційні та інші).

“Значення – це набуті за допомогою досвіду (в процесі діяльності) знання про сукупність мовних і немовних ситуацій, в яких може бути вжите слово” (В.В.Левицький)

Полісемія як мовне явище.

Полісемія – здатність слова мати два, три і більше значень.

Причини: безмежність зовнішнього світу й обмеженість словникового складу мови; принцип економії; взаємозв’язок самих предметів та явищ.

Смислова структура слова – сукупність лексико-семантичних варіантів (ЛСВ) слова, які знаходяться один з одним у відношеннях семантичної деривації.

ЛСВ – білатеральний мовний знак, який як єдність плану вираження й плану змісту зберігає незмінним лексичне значення в рамках властивої йому парадигми й системи синтаксичних відношень.

Лексема:

1. ЛСВ (Семема + звучання)

...

Семема = сема + сема ...

Виділення головного значення слова: парадигматичний підхід, синтагматичний підхід, статистичний підхід.

Критика ієрархії між різними значеннями (В.А.Звегінцев)

Парадигматичні відношення. Лексико-семантичне поле.

ЛСГ. Синоніми. Антоніми. Гіпонімія. Й.Трір. А.А.Уфимцева.

Синтагматичні відношення. В.Порциг. Л.Теньєр. В.Г.Адмоні.

Епідигматичні відношення.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 262-278.

Тема 7. Мова і суспільство. Розвиток мови

1.1. Суспільна природа мови. Суспільні функції мови. Своєрідність мови як суспільного явища.

Мовна норма. Властивості мовної норми: вибіркковість, стійкість, обов'язковість.

Мова як символ соціальної солідарності.

Соціолінгвістика. Предмет, завдання соціолінгвістики.

Залежність стану мови від стану суспільства.

Мова і культура. Мова, нація, держава. Мовна політика

Мовна ситуація. Збалансовані і незбалансовані мовні ситуації. Диглосія. Білінгвізм.

Ранги мов: міжнародні, державні, регіональні, місцеві мови. Мови-посередники (лінгва франка, койне, піджин).

Інтерлінгвістика. Есперанто.

1.2. Мова як історичне явище. Синхронія і діяхронія. Причини мовних змін: внутрішні, зовнішні. Мовні контакти. Субстрат, суперстрат, адстрат. Інтерференція. Мовний союз.

Внутрішні причини мовних змін: антиномія позначувального й позначуваного; антиномія норми і системи; антиномія мовця і слухача; антиномія інформаційної та експресивної функцій мови; антиномія мови й мовлення.

Темпи мовних змін. Питання про прогрес у розвитку мов.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія,

2010. С. 297-354.

Тема 8. Методи дослідження мови

Метод. Методологія. Вихідні прийоми наукового аналізу мовного матеріалу: індукція, дедукція, гіпотеза, аналіз, синтез.

Описовий метод. Прийоми зовнішньої та внутрішньої інтерпретації.

Порівняльно-історичний метод. Ф.Бопп, Я.Грімм, Р.Раск, О.Х.Востоков. Реконструкція, прийоми зовнішньої та внутрішньої реконструкції, прийом відносної хронології.

Метод лінгвістичної географії. Г.Венкер як основоположник ареальної географії. Лінгвістичні атласи.

Зіставний метод. Мовна типологія. Ф. і А. Шлегелі. В. фон Гумбольдт. Дж.Грінберг. Мовні універсалиї.

Структурний метод. Дистрибутивний аналіз. Методика безпосередніх складників. Трансформаційний аналіз. Компонентний аналіз.

Соціологічні і психолінгвістичні методи.

Математичні методи в лінгвістиці. Кількісні і статистичні методи. Лінгвостатистика. Стилостатистика.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 355-404.

Тема 9. Історія лінгвістичної думки до XIX ст.

Мовознавство в Давній Індії. Паніні. Яска.

Давньокитайське мовознавство. Сю Шень.

Мовознавство в Давній Греції та Римі. Суперечка про походження імен у діалозі Платона "Кратіл". Аристотель про частини мови. Школа стоїків. Граматика Діонісія Фракійського. Аполлоній Діскол як основоположник грецького синтаксису. М.-В.Варрон „Про латинську мову”. Граматика Прісціана.

Давньоарабське мовознавство.

Європейське мовознавство епохи середньовіччя та

Відродження. Граматика Пор-Рояля (А.Арно, К.Лансло).
Українське мовознавство XI-XVIII ст.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 22-38.

Тема 10. Лінгвістична думка в ХІХ столітті

Зародження порівняльно-історичного мовознавства. Передвісники порівняльно-історичного мовознавства. Основоположники порівняльно-історичного мовознавства.

Лінгвістичні погляди Вільгельма фон Гумбольдта.

Натуралістичний (біологічний) напрям у порівняльно-історичному мовознавстві. А.Шлейхер.

Психологічний напрям. Г.Штейнталь.

Молодограматизм. Г.Пауль. П.Ф.Фортунатов.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 39-69.

Тема 11. Лінгвістична думка наприкінці ХІХ ст. – на початку ХХ ст.

Пошуки нового підходу до вивчення мови наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.

Школа „слів і речей”. Г.Шухардт.

Школа естетичного ідеалізму. К. Фосслер.

Неолінгвістика.

Казанська лінгвістична школа. І.А.Бодуен де Куртене.

Соціологічний напрям. Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра. Мова – мовлення – лінгвальна діяльність.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія,

2010. С. 70-90.

Тема 12. Структуралізм і генеративізм

1.1. Історичні й методологічні основи структуралізму.

Женевська школа. А.Сеше, Ш.Баллі. А.Мейє. Ж.Вандрієс.

Глосематика. Л.Єльмслев.

Празький лінгвістичний гурток. В.Матезіус, М.Трубецької, Р.Якобсон та інші.

Дескриптивізм. Л.Блумфільд

1.2. Генеративізм. Н.Хомський. Породжувальна граматика. Вроджені структури.

Європейське неогумбольдтіанство. Л.Вайсгербер, Й.Трір, Г.Іпсен. Мовна картина світу.

Американське неогумбольдтіанство. Ф.Боас. Е. Сепір. Б.Уорф.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С. 91-122.

Тема 13. Мовознавство на сучасному етапі

1.1. Лінгвістичні погляди в мовознавстві кінця ХХ ст. (О.М.Пешковський, Л.В.Щерба, Є.Д.Поливанов, І.І.Мещанінов, В.В.Виноградов, О.І.Смирницький, А.Ю.Кримський, Л.А.Булаховський, О.С. Мельничук та інші).

1.2. Лінгвістичні погляди в мовознавстві ХХІ ст. Когнітивна лінгвістика. Функціональна лінгвістика. Лінгвістика тексту. Комунікативна лінгвістика. Лінгвосинергетика.

Література

1. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010. С.123-167.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО РОБОТИ З ТЕСТАМИ

Тестування проводяться після опанування кожного навчального модуля:

- 1) теорія мови,
- 2) методологія мовознавства й історія мовознавства

В електронних тестах (у курсі Moodle) з мультिवибором потрібно вибрати одну або декілька правильних відповідей, у паперових тестах потрібно однозначно зазначити правильну відповідь у модульних формулярах до тестів.

Критерії оцінювання:

Сума балів від максимально можливих %	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка	Примітка
90-100	A	5 (відмінно)	
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно)	з можливістю повторного складання
0-34	F	2 (незадовільно)	з обов'язковим повторним курсом

МОДУЛЬ I

ТЕОРІЯ МОВИ

1. Наука, яка досліджує територіальне поширення мовних явищ –

- 1) соціолінгвістика 2) психолінгвістика 3) лінгвогеографія
- 4) лінгвостатистика 5) лексикографія 6) лексикологія
- 7) дериватологія

2. Знаки, пов'язані з позначуваними предметами, як дії зі своїми причинами, називаються

- 1) знаки-символи 2) знаки-стимули 3) знаки-індекси 4) знаки-ікони 5) ієрогліфи 6) цифри 7) графеми

3. Мінімальна двостороння одиниця мови, в якій за певної фонетичною формою закріплений певний зміст і яка не поділяється на простіші одиниці того самого роду

- 1) фонема 2) лексема 3) синтаксема 4) текстема 5) морфема
- 6) дискурсема 7) фразема

4. Відношення одиниць, розташованих лінійно; здатність мовних одиниць поєднуватися –

- 1) епідигматичні 2) панхронічні 3) ієрархічні 4) кількісні
- 5) синтагматичні 6) соціологічні 7) парадигматичні

5. Загальні особливості мови як людського засобу комунікації вивчає

- 1) соціолінгвістика 2) психолінгвістика 3) конкретне мовознавство 4) лінгвостатистика 5) загальне мовознавство
- 6) лексикологія 7) нейролінгвістика

6. Втрата здатності розуміти усне мовлення називається ... афазія.

- 1) моторна 2) семантична 3) динамічна 4) механічна 5) соціальна
- 6) фізична 7) сенсорна

7. Відношення вибору, асоціації, що ґрунтуються на подібності й відмінності позначувальних і позначуваних одиниць мови – ... відношення

- 1) синтагматичні
- 2) панхронічні
- 3) ієрархічні
- 4) дистрибутивні
- 5) епідигматичні
- 6) соціологічні
- 7) парадигматичні

8. Сема, спільна для двох чи більше значень, називається

...

- 1) дистрибутивна
- 2) моносема
- 3) диференційна
- 4) локальна
- 5) інтегральна
- 6) смисл
- 7) бісема

9. Спільні ознаки, властиві всім мовам світу, називають:

- 1) лінгвосаліями
- 2) мовосаліями
- 3) універсаліями
- 4) системою
- 5) структурою
- 6) спільнотами
- 7) світомами

10. Мовні універсалії притаманні:

- 1) одній мові
- 2) територіальному діалекту
- 3) певній групі мов
- 4) сім'ї мов
- 5) усім мовам

11. Прикладне мовознавство – це:

- 1) вивчення проблеми класифікації мов
- 2) наука про внутрішню будову мови
- 3) укладення словників та підручників
- 4) мовознавчі приклади
- 5) система лінгвістичних прикладів

12. Розроблення методики вивчення мови, створення та удосконалення письма і спеціальних форм передавання мови – транскрипції, стенографії тощо – це сфера:

- 1) прикладного мовознавства
- 2) теоретичного мовознавства
- 3) історичного мовознавства
- 4) типологічного мовознавства
- 5) загального мовознавства

13. Германістика – це:

- 1) конкретне мовознавство
- 2) загальне мовознавство
- 3) прикладне мовознавство
- 4) теоретичне мовознавство
- 5) типологічне мовознавство

14. З-поміж наведених нижче понять виберіть приклад конкретного мовознавства:

- 1) соціолінгвістика
- 2) славістика
- 3) психолінгвістика
- 4) лінгвосеміотика
- 5) компаративістика

15. Конкретне мовознавство займається:

- 1) вивченням споріднених мов або однієї мови
- 2) проблемою виникнення людської мови
- 3) дослідженням того, що притаманне усім мовам
- 4) розглядом мовних універсалій
- 5) вивченням розбіжностей між мовами

16. Що вивчає загальне мовознавство?

- 1) застосування лінгвістичних знань на практиці
- 2) окремі мови, групи споріднених мов або групи мов певного географічного ареалу
- 3) різні мови світу в їх давньому і сучасному стані для з'ясування загальнолюдських властивостей мовного процесу
- 4) дві або кілька мов для виявлення їх подібностей та відмінностей на всіх рівнях мовної структури
- 5) історичний розвиток мовної системи

17. За допомогою мови людина накопичує свої знання. Ця функція мови називається:

- 1) комунікативна
- 2) емотивна
- 3) перцептивна
- 4) акумулятивна
- 5) експресивна

18. Емотивна функція – це вираження:

- 1) бажання
- 2) контакту
- 3) почуттів
- 4) думок
- 5) краси

19. Функція накопичення суспільного досвіду та знань у мові називається:

- 1) фатичною
- 2) метамовною
- 3) акумулятивною
- 4) репрезентативною
- 5) прагматичною
- 6) когнітивною

20. Функція позначення світу речей називається:

- 1) репрезентативною
- 2) фактичною
- 3) естетичною
- 4) метамовною
- 5) прагматичною
- 6) когнітивною

21. До факультативних функцій мови належать:

- 1) комунікативна та когнітивна
- 2) комунікативна та магічна
- 3) магічна та когнітивна
- 4) когнітивна та метамовна
- 5) емоційна та волюнтативна

22. Загальна кількість основних і факультативних функцій мови складає:

- 1) 2
- 2) мова не має функцій
- 3) близько 10
- 4) близько 50
- 5) близько 100

23. Когнітивна функція мови – це функція:

- 1) пізнавальна
- 2) естетична
- 3) апелятивна
- 4) мислеоформлювана
- 5) інформативна

24. За допомогою вигуків, зменшувальних суфіксів, інтонації тощо реалізується:

- 1) імпресивна функція
- 2) когнітивна функція
- 3) мислеоформлювана функція
- 4) комунікативна функція
- 5) емоційна функція

25. Факультативні функції мови:

- 1) не обов'язково реалізуються в акті мовлення
- 2) обов'язково реалізуються в акті мовлення
- 3) відрізняються у кожній мові
- 4) таких не існує
- 5) збігаються з обов'язковими

26. Синхронічне мовознавство вивчає:

- 1) одну мову в її розвитку
- 2) мову або споріднені мови в певний проміжок часу
- 3) історію розвитку різних мов
- 4) історію мовознавства
- 5) застосування мовних знань

27. Діахронічне мовознавство вивчає:

- 1) мову або споріднені мови в певний проміжок часу
- 2) історію лінгвістики
- 3) історію розвитку різних мов
- 4) різні мови не враховуючи фактор часу
- 5) застосування мовних знань

28. Стан мови в певний момент її розвитку, в певну епоху

– це:

- 1) синтагма
- 2) парадигма
- 3) система
- 4) діакронія
- 5) синхронія

29. Узагальнене й абстрактне відображення мозком людини явищ дійсності в поняттях, судженнях і умовиводах

– це:

- 1) мовознавство
- 2) свідомість
- 3) мислення
- 4) наука
- 5) філософія

30. Який тип мислення пов'язаний із мовою?

- 1) практично-дійове мислення
- 2) чуттєво-образне мислення
- 3) поняттєве мислення
- 4) невербальне мислення
- 5) жоден не пов'язаний

31. Мова і мислення:

- 1) виникли одночасно
- 2) мислення передує мові
- 3) мова передує мисленню

32. Вищим тваринам – собакам, кішкам, мавпам тощо не притаманне:

- 1) технічне мислення
- 2) чуттєво-образне мислення
- 3) поняттєве мислення

33. Поняття, судження, умовивід – це одиниці:

- 1) мови
- 2) мовлення
- 3) мислення
- 4) свідомості
- 5) лінгвістики

34. Знаками мови є (за теорією Ф. де Соссюра):

- 1) крапки, коми
- 2) вигуки
- 3) звуки, слова
- 4) кольори, відтінки
- 5) дерева, рослини

35. Наука, що вивчає різні системи знаків, називається:

- 1) лінгвістика
- 2) семіотика
- 3) ономастика
- 4) семантика
- 5) етимологія

36. Знакова система мови відрізняється від інших знакових систем тим, що:

- 1) вона складається з великої кількості знаків

2) вона постійно розвивається і придатна для використання у різних ситуаціях 3) вона передає почуття за допомогою одноразового погодження 4) вона не розвивається 5) вона закрита

37. Що в мові є знаком?

1) звук 2) фонема 3) крапка, кома 4) лексема 5) речення

38. До якого типу знаків належить фотографія (скульптура)?

1) індекс 2) ікона 3) символ 4) сигнал 5) симптом

39. Світлофор, дорожні знаки, п'ятибальна система оцінювання, форми ввічливості – це:

1) символи 2) знакові системи 3) позазнакові системи 4) табу 5) мовні універсалії

40. Вивченням міміки і жестів як засобів спілкування займається:

1) параславістика 2) паралексикологія 3) паралінгвістика 4) парасеміотика 5) лінгвостатистика

41. Мовлення –

1) загальне, стабільне 2) конкретне, динамічне 3) стабільне, психічне 4) нелінійне, психофізичне 5) конкретне, психічне

42. Мовлення – це:

1) конкретне втілення мови у певній ситуації 2) код, який використовується у мовленнєвому акті мовцем 3) мовна система 4) мовна структура 5) мова у розвитку

43. Мова відрізняється від мовлення тим, що:

1) вона належить тільки грамотному носієві мови 2) вона мало залежить від окремого носія мови 3) вона індивідуальна 4) вона історично передує мовленню

5) вона лінійна

44. Відомий швейцарський мовознавець наводив аналогію із шахами, щоб показати різницю між:

- 1) мовою і мовленням 2) мовою і мисленням
- 3) синхронією і діахронією 4) парадигматикою і синтагматикою
- 5) вербальним і невербальним мисленням
- 6) формою і змістом

45. Наука, що досліджує невербальні форми спілкування, – це:

- 1) мовознавство 2) семіотика 3) вербатологія
- 4) психолінгвістика 5) паракінесика

46. Вчення про походження всіх мов світу від однієї мови називається теорією:

- 1) моногенезу 2) полігенезу 3) сологінезу
- 4) звуконаслідування 5) символізму

47. Яка з теорій про походження мови домінує в наш час?

- 1) звуконаслідувальна гіпотеза 2) звукосимволічна гіпотеза
- 3) гіпотеза Ф. Енгельса 4) гіпотеза соціального договору
- 5) божественна гіпотеза

48. У мовознавстві існують такі гіпотези походження мови:

- 1) вигукова, наслідкова, соціального договору
- 2) звуконаслідувальна, трудових вигуків, вибухова
- 3) звуконаслідувальна, моногенезу, вигукова
- 4) соціального договору, територіальна, гіпотеза ігор
- 5) полігенезу, дистанційна, звукосимволічна

49. Утворення слів *гавкати*, *капати* від *гав-гав*, *кап* пояснюється:

- 1) звукосимволічною гіпотезою 2) звуконаслідувальною гіпотезою
- 3) вигуковою гіпотезою 4) гіпотезою соціального договору

5) гіпотезою походження мови Ф. Енгельса

50. Розділ мовознавства, що досліджує слово, називається:

- 1) етимологією
- 2) семантикою
- 3) морфологією
- 4) лексикологією
- 5) лексикографією

51. Розділ мовознавства, що досліджує походження слова, називається:

- 1) етимологією
- 2) семантикою
- 3) морфологією
- 4) лексикологією
- 5) лексикографією
- 6) семасіологією

52. Етнолінгвістика – це наука про:

- 1) взаємозв'язок мови і психіки людини
- 2) взаємозв'язок мови і народу з його культурою
- 3) словотворення
- 4) мову і суспільство
- 5) мову в різних ареалах

53. Розділ мовознавства, що досліджує значення слова, називається:

- 1) етимологією
- 2) семантикою
- 3) морфологією
- 4) лексикологією
- 5) лексикографією

54. Розділ мовознавства, що займається укладанням словників, називається:

- 1) етимологією
- 2) семантикою
- 3) морфологією
- 4) лексикологією
- 5) лексикографією

55. Яка наука вивчає зв'язки між мовою та суспільством?

- 1) діалектологія
- 2) соціолінгвістика
- 3) психолінгвістика
- 4) нейролінгвістика
- 5) паралінгвістика

56. Науку „філологію” мовознавство утворює разом з:

- 1) філософією
- 2) літературознавством
- 3) антропологією
- 4) соціологією
- 5) історією
- 6) культурологією

57. Особливо тісний зв'язок з літературознавством має такий розділ мовознавства як:

- 1) етимологія
- 2) фонологія
- 3) словотвір
- 4) лексикологія
- 5) стилістика
- 6) морфонологія

58. Виберіть приклад парадигми з наведених варіантів:

- 1) йду, йдеш, йдемо
- 2) я йду додому
- 3) йти додому
- 4) йде як знає
- 5) куди піти

59. Синтагма – це:

- 1) система словозмін
- 2) речення або словосполучення
- 3) сукупність однотипних мовних одиниць і категорій
- 4) варіант парадигми
- 5) сукупність правил побудови речення

60. Зоосеміотика — це наука про:

- 1) комунікацію між тваринами
- 2) комунікацію між людьми і тваринами
- 3) комунікацію між людьми і рибами
- 4) комунікацію між рибами
- 5) комунікацію з інопланетянами

61. Різні форми слова становлять його:

- 1) систему
- 2) синтагму
- 3) структуру
- 4) парадигму
- 5) схему

62. Тверді та м'які приголосні, дзвінки та глухі приголосні, група пов'язаних між собою за значенням слів утворюють:

- 1) синтагму
- 2) синонімію
- 3) синхронію
- 4) парадигму
- 5) пароніми

63. Парадигматичні зв'язки:

- 1) вертикальні
- 2) ієрархічні
- 3) динамічні
- 4) асистемні
- 5) лінійні
- 6) горизонтальні

64. Яке з наведених словосполучень виражає синтагматичні зв'язки?

- 1) людина – рука
- 2) день – ніч
- 3) тюльпан, гвоздика, ромашка – квіти
- 4) витратити гроші
- 5) йти, їхати, бігти

65. Мова організована ієрархічно. Це значить, що:

- 1) вона складається з речень та словосполучень
- 2) вона фіксує досвід народу, який говорить цією мовою
- 3) вона складається з різних рівнів, одиниці вищого рівня

складаються з одиниць нижчого 4) вона складається з різних одиниць 5) вона розвивається

66. Які одиниці відносяться до морфологічного рівня мови?

- 1) префікси
- 2) словосполучення
- 3) звуки
- 4) речення
- 5) слова

67. Система мови – це сукупність:

- 1) мовних рівнів, одиниць і відношень
- 2) взаємовідношень між мовними елементами
- 3) слів у реченні
- 4) правил
- 5) винятків і правил

68. Мова має ієрархічну будову і найнижчим рівнем у ній є:

- 1) морфологічний
- 2) синтаксичний
- 3) лексико-семантичний
- 4) фонологічний
- 5) текстовий

69. Найчутливішим до змін рівнем мови вважається:

- 1) морфологічний
- 2) синтаксичний
- 3) лексико-семантичний
- 4) фонологічний
- 5) текстовий

70. Морфонологічний, словотвірний, фразеологічний рівні мови вважаються:

- 1) основними
- 2) проміжними
- 3) не існують взагалі

71. Одиницею синтаксичного рівня мови є:

- 1) слово
- 2) фонема
- 3) текст
- 4) речення
- 5) морфема

72. У ланцюжку „фонема – морфема – слово – речення” простежуються ... відношення:

- 1) парадигматичні
- 2) синтагматичні
- 3) ієрархічні
- 4) синергетичні
- 5) комплексні
- 6) системні
- 7) структурні

73. Одиницею мови, за допомогою якої безпосередньо спілкуються, є:

- 1) фонема
- 2) морфема
- 3) лексема
- 4) речення
- 5) значення

74. Одиниця мови, основною функцією якої є номінація, – це:

- 1) фонема
- 2) речення
- 3) слово
- 4) значення
- 5) текст

75. Вважається, що мова має:

- 1) десятирівневу будову
- 2) чотирирівневу будову
- 3) дворівневу будову
- 4) однорівневу будову
- 5) трирівневу будову

76. Розділ граматики, що вивчає структуру слова, способи вираження його граматичних значень і систему словозміни, називається:

- 1) фонетикою
- 2) фонологією
- 3) морфологією
- 4) синтаксисом
- 5) семасіологією

77. Структура мови – це сукупність:

- 1) взаємопов'язаних і взаємозумовлених елементів
- 2) взаємовідношень між мовними елементами
- 3) слів у реченні
- 4) правил
- 5) сукупність морфем

78. Для вираження думки використовують звуки, зі звуків будують слова, а зі слів – речення:

- 1) у мові глухонімих
- 2) у мові програмування
- 3) у всіх мовах світу
- 4) лише в індоевропейських мовах
- 5) лише в українській мові

79. Мовна сім'я – це:

- 1) мови, якими говорять народи однієї країни
- 2) сукупність мов, які подібні між собою
- 3) сукупність споріднених мов, що походять з однієї прамови
- 4) сукупність всіх мов
- 5) всі мови одного регіону

80. Мертва мова – це:

- 1) мова, якою розмовляють, але не пишуть
- 2) мова, якою не існує живого спілкування
- 3) мова країни, населення якої вимерло
- 4) штучна мова
- 5) мова глухонімих

81. Мова залежить від:

- 1) ситуацій, часу і простору, від мовця
- 2) виду спілкування
- 3) суспільного розвитку
- 4) раси
- 5) нації

82. За своєю природою мова є:

- 1) психічним явищем
- 2) біологічним явищем
- 3) суспільним явищем
- 4) частково психічне та фізичне явище
- 5) фізичне явище

83. Мова є явищем:

- 1) класовим
- 2) расовим
- 3) формальним
- 4) природним
- 5) загальнонародним
- 6) індивідуальним
- 7) професійним

84. Напрямок мовознавства, що вивчає суспільну зумовленість виникнення, функціонування і розвитку мови, механізм взаємодії мови і суспільства – це:

- 1) психолінгвістика
- 2) когнітивістика
- 3) соціологія
- 4) соціолінгвістика
- 5) етнографія
- 6) семантика
- 7) антропологія

85. Мовні зміни залежать:

- 1) від окремої людини
- 2) ні від чого не залежать
- 3) від суспільства
- 4) мова незмінна

86. Мова виникла:

- 1) до зародження суспільства
- 2) після зародження суспільства
- 3) одночасно з суспільством

87. Мовна політика – це:

- 1) несвідомий вплив суспільства на мову
- 2) свідомий вплив суспільства на мову
- 3) вплив мови на суспільство
- 4) вплив мови на політиків

88. Свідомий вплив суспільства на мову –

- 1) психолінгвістика
- 2) мовна політика
- 3) соціолінгвістика
- 4) зомбізм
- 5) гіпноз

89. Верзти, базікати, варнякати, бовкнути – яке це

явище?

- 1) діалект
- 2) літературна мова
- 3) жаргон
- 4) просторіччя
- 5) професійна субмова

90. Слова типу *стрий, вуйна, файний* – це приклади:

- 1) територіального діалекту
- 2) професійної підмови
- 3) суржику
- 4) запозичення
- 5) літературної мови

91. Сленгом називають:

- 1) тюремно-кримінальний жаргон
- 2) військовий жаргон
- 3) богемний жаргон
- 4) студентський жаргон
- 5) жебрацький жаргон

92. Літературна мова формується на основі:

- 1) жаргону
- 2) суржику
- 3) діалекту
- 4) просторіччя
- 5) професійної субмови

93. Виокремлюють такі діалекти:

- 1) формальні і соціальні
- 2) територіальні й інтернаціональні
- 3) сільські і міські
- 4) професійні і навчальні
- 5) соціальні і територіальні

94. Суржик як форма загальнонародної мови:

- 1) негативно впливає на літературну мову
- 2) позитивно впливає на літературну мову
- 3) не впливає на літературну мову
- 4) впливає лише на діалекти
- 5) формує літературну мову

95. Насиченість термінами, уникнення образності, розгалужені синтаксичні побудови характерні для:

- 1) художнього стилю
- 2) конфесійного стилю
- 3) розмовно-побутового стилю
- 4) наукового стилю
- 5) публіцистичного стилю
- 6) аргю
- 7) суржика

96. До експресивних стилів належать:

- 1) урочистий, фамільярний, іронічний
- 2) науковий, офіційно-діловий, виробничо-професійний
- 3) територіальний, соціальний, професійний

- 4) інтимний, жартівливий, публіцистичний
- 5) сатиричний, урочистий, науковий

97. Засіб спілкування на обмеженій території називають:

- 1) діалектом
- 2) літературною мовою
- 3) суржиком
- 4) сленгом
- 5) жаргоном

98. Генеалогічна класифікація мов полягає у групуванні мов:

- 1) за будовою
- 2) за спорідненістю
- 3) за функцією
- 4) за естетикою
- 5) за користю
- 6) за кількістю населення
- 7) за матеріальними статками

99. Сукупність мов, основою яких є одна прмова, називають:

- 1) мовною групою
- 2) мовною сім'єю
- 3) мовною підгрупою
- 4) мовним угрупованням
- 5) мовною родиною

100. Мови, які є продовженням однієї прмови, у яких незапозичені корені та афікси перебувають у регулярних відповідностях, що зумовлені фонетичними законами, – це:

- 1) споріднені мови
- 2) аглютинативні мови
- 3) професійні субмови
- 4) аналітичні мови
- 5) синтетичні мови

101. Звуки, їх зміни, закономірності сполучення, склад, наголос та інтонація є об'єктом дослідження:

- 1) функціональної стилістики
- 2) філології
- 3) фонетики
- 4) фонології
- 5) філософії

102. Описова фонетика вивчає:

- 1) звуки певної мови
- 2) загальні особливості, характерні для звуків усіх мов
- 3) звукову систему мови на певному етапі її розвитку
- 4) звуки мови за допомогою точних приладів та апаратів
- 5) спільне й відмінне в звукових системах двох чи більше мов

103. Експериментальна фонетика – це:

- 1) дослідження роботи артикуляційного апарату з використанням спеціальних приладів
- 2) вивчення та класифікація звуків конкретної мови
- 3) автоматичне розпізнавання мови
- 4) фонетика експериментаторів
- 5) новітні фонемні

104. Лінгвістичний аспект звука – це:

- 1) його функція в мові
- 2) його звучання
- 3) творення його мовленнєвим апаратом
- 4) його написання
- 5) його запам'ятовування

105. Варіант фонемі називається:

- 1) аломорфом
- 2) алолексом
- 3) алофоном
- 4) аloseмою
- 5) аloseмемою

106. Опозиція <д> – <т> –

- 1) привативна
- 2) градуальна
- 3) еквіполентна
- 4) контактна
- 5) несуміжна

107. Ознаки фонем, які не розрізняють значень слів, називаються:

- 1) диференційні
- 2) інтегральні
- 3) делімітативні
- 4) лінгвістичні
- 5) градуальні

108. Формування і розвиток звукової системи протягом тривалого часу досліджує:

- 1) історична фонетика
- 2) експериментальна фонетика
- 3) зіставна фонетика
- 4) фонетика
- 5) фонологія

109. Диференційними ознаками слів бук – сук є:

- 1) лабіалізованість і нелабіалізованість
- 2) ознаки за місцем творення
- 3) твердість і м'якість
- 4) короткість і довгота
- 5) назальність і неназальність

110. Фонема є:

- 1) індивідуальне явище, залежна величина, одиниця мовлення, конкретна
- 2) соціальне явище, стала величина, одиниця мови, абстрактна
- 3) соціальне явище, залежна величина, одиниця

мовлення, абстрактна 4) індивідуальне явище, стала величина, одиниця мови, конкретна 5) індивідуальне явище, стала величина, одиниця мови, абстрактна

111. Алофон – це:

1) варіант фонем 2) варіації фонем 3) орфоепічна особливість вимови певного звука 4) мінімальна одиниця мови 5) характерний тон звука

112. Зіставна фонетика:

1) вивчає загальні особливості характерні для усіх мов 2) вивчає звукову систему мови на певному етапі її розвитку 3) встановлює формування звукової системи мови, закономірності й тенденції її розвитку 4) вивчає звуки певної мови або якоїсь групи мов 5) визначає спільне і відмінне в звукових системах двох чи більше мов

113. Мінімальна звукова одиниця мови, яка слугує для розпізнавання і розрізнення значеннєвих одиниць – це:

1) звук 2) морфема 3) лексема
4) фонема 5) алофон

114. Індивідуальні, територіальні та позиційні зміни фонем, які не впливають на смисл, не ускладнюють сприймання, – це:

1) варіанти фонем 2) звуки 3) алофони 4) звукові закони
5) варіації фонем

115. Виділіть диференційні ознаки початкових фонем у словах *лук* – *люк*:

1) передній ряд – середній ряд 2) дзвінкість – глухість
3) твердість – м'якість 4) шумність – сонорність
5) боковий – носовий

116. Від амплітуди (розмаху) коливання залежить:

1) висота звука 2) сила звука 3) довгота звука
4) резонанс 5) тембр

117. Явище резонансу полягає:

- 1) у подоланні повітряним струменем різних перешкод у мовленнєвому апараті
- 2) у коливанні голосових зв'язок
- 3) у спричиненому коливанням звучного тіла коливанні іншого тіла, яке перебуває у замкнутому просторі
- 4) у накладанні на основний тон вищих додаткових тонів

118. У результаті періодичних коливань виникає:

- 1) тон
- 2) шум
- 3) тембр
- 4) резонанс
- 5) періодичність
- 6) сила
- 7) тембр

119. Висота звуку залежить від:

- 1) середовища
- 2) амплітуди коливань
- 3) частоти коливань
- 4) вітру
- 5) тембру

120. Тембр голосу залежить від:

- 1) органів сприйняття
- 2) головного тону та обертонів
- 3) довготи та сили звуку
- 4) повітря
- 5) температури

121. Сила звука залежить від

- 1) частоти коливань
- 2) амплітуди коливань
- 3) тривалості коливань
- 4) шуму
- 5) забарвлення
- 6) тембру

122. Висота звука вимірюється в:

- 1) герцах
- 2) секундах
- 3) децибелах
- 4) обертонах
- 5) омах

123. Тони звука, які найбільше посилюються впливом резонаторів, називаються:

- 1) тембром
- 2) обертоном
- 3) резонатором
- 4) формантами
- 5) алофоном

124. Фізичний аспект звуку – це:

- 1) його звучання, акустика
- 2) творення його мовленнєвим апаратом
- 3) його функція в мові
- 4) його потенційні

можливості 5) його анатомія

125. Внаслідок накладання на основний тон додаткових тонів, які є вищими від основного, виникає:

- 1) тембр
- 2) обертон
- 3) резонанс
- 4) висота звука
- 5) сила звука

126. Положення органів мовлення у момент вимовлення звуків називається:

- 1) рекурсією
- 2) екскурсією
- 3) кульмінацією
- 4) відступом
- 5) артикуляцією

127. Артикуляція звука включає в себе:

- 1) голос, шуми та обертони
- 2) екскурсію, витримку та рекурсію
- 3) нейростимуляцію
- 4) артикулятори
- 5) повітря

128. Артикуляційна база – це:

- 1) сукупність органів мовлення людини
- 2) сукупність усіх артикуляцій певної мови
- 3) висота, сила, довгота та тембр звуку
- 4) всі резонатори
- 5) язик і голосові зв'язки

129. Повернення органів мовлення у вихідне положення називається:

- 1) артикуляцією
- 2) рекурсією
- 3) артикуляційною базою
- 4) тембром
- 5) екскурсією

130. Звуки мовлення, що творяться при видиху, називаються:

- 1) експіратами
- 2) інспіратами
- 3) екстраспіратами
- 4) інтерспіратами
- 5) аспіратами

131. Перенесення артикуляційної бази однієї мови на вимову звуків іншої мови дає:

- 1) акцент
- 2) інтонацію
- 3) наголос
- 4) проривні звуки
- 5) метафору

132. До рухомих органів ротової порожнини належать:

- 1) губи, язик, язичок, м'яке піднебіння
- 2) губи, язик, язичок, альвеоли
- 3) губи, альвеоли, зуби, тверде піднебіння
- 4) губи, язик, язичок, тверде піднебіння
- 5) губи, язик, язичок, голосові зв'язки

133. Резонатором в апараті мовлення людини є:

- 1) язик
- 2) ротова та носова порожнини
- 3) голосові зв'язки
- 4) легені
- 5) зуби

134. При якому положенні голосових зв'язок виникає голос?

- 1) при закритій міжзв'язковій щілині і відкритій міжхрящевій
- 2) при широко відкритих міжзв'язковій і міжхрящевій щілинах
- 3) при закритій міжхрящевій щілині і напружених зв'язках

135. При якому розміщенні органів мовлення виникають носові звуки?

- 1) коли в гортані утворюється щілина
- 2) якщо м'яке піднебіння опускається
- 3) коли повітря третється до ненапружених зв'язок
- 4) якщо язичок піднімається
- 5) якщо язичок опускається

136. Шепіт виникає, коли:

- 1) голосова щілина звужена, міжхрящова залишається доволі широкою
- 2) голосові зв'язки розслаблені, пірамідальні хрящі розсунуті
- 3) міжхрящова щілина закрита, голосові зв'язки напружені
- 4) працює одна голосова зв'язка
- 5) немає повітря в легенях

137. Що розуміють під фізіологічним аспектом звука?

- 1) спільне та відмінне в звукових системах та просодичних засобах двох чи більше мов
- 2) творення звука мовленнєвим апаратом
- 3) функції звука в мові
- 4) акустику звука
- 5) довготу, висоту та інтенсивність звука

138. До верхнього „поверху” мовленнєвого апарату належать:

- 1) ротова і носова порожнини
- 2) гортань і порожнина глотки

- 3) носова порожнина 4) глоткова, ротова і носова порожнини
5) порожнини глотки і роту

139. Джерелом голосу і шуму є:

- 1) легені 2) гортань 3) надставна труба 4) трахея
5) надгортанник

140. У положенні, при якому голосові зв'язки розслаблені, пірамідальні хрящі розсунуті, повітря вільно проходить через гортанну щілину, твориться:

- 1) видих 2) шепіт 3) голос 4) обертон
5) резонанс

141. При творенні голосних у мовленнєвому апараті:

- 1) повітря доводиться долати перешкоду 2) м'язова напруга є дуже великою 3) органи мовлення змикаються 4) відбувається артикуляційний зсув у напрямку до середнього піднебіння
5) немає перешкоди

142. Лабіалізовані та нелабіалізовані звуки розрізняють залежно від:

- 1) просування язика 2) піднесення язика 3) розкриття рота
4) положення м'якого піднебіння 5) положення губ

143. Консонантизм – це:

- 1) сукупність представників фонем 2) сукупність сильних позицій фонем 3) сукупність слабких позицій фонем
4) система голосних 5) система приголосних

144. З акустичного погляду голосні та приголосні розрізняються:

- 1) співвідношенням тону і шуму 2) довготою
3) співвідношенням обертонів і резонаторних тонів
4) співвідношенням тону та обертону 5) співвідношенням сили і висоти

145. Складотворчими можуть бути:

1) лише голосні 2) лише приголосні 3) голосні та сонорні приголосні 4) приголосні та огублені голосні 5) голосні та шумні приголосні

146. Лабіалізація – це:

1) розтягування губ при вимові звука 2) артикуляція, при якій губи заокруглюються та витягуються 3) зниження резонаторного тону за рахунок нижчого підйому 4) активна участь верхньої губи при артикуляції звуків 5) активна участь нижньої губи при артикуляції звуків

147. Середній поверх апарату мовлення утворює:

1) язик 2) легені 3) язичок 4) носова порожнина 5) гортань

148. При вимові [б], [п] та інших губних звуків язик:

1) займає позицію між зубами 2) торкається зубів 3) торкається альвеол 4) є пасивним 5) рухається зверху вниз

149. Приголосні поділяються на дзвінки і глухі за:

1) місцем творення 2) способом творення 3) додатковою артикуляцією 4) тривалістю вимовлення 5) акустичною ознакою

150. Приголосні [б], [п], [м], [w] (англ.) належать до:

1) губно-зубних 2) міжзубних 3) передньоязикових 4) губно-губних 5) язичкових

151. За акустичною ознакою приголосні поділяють на:

1) сонорні та шумні 2) сонорні та глоткові 3) проривні та щілинні 4) сонорні та аффрикати 5) аффрикати та аспірати

152. В усіх мовах найбільше приголосних:

1) середньоязикових 2) губно-губних 3) глоткових 4) задньоязикових 5) передньоязикових

153. [с] – це:

- 1) шумний, дзвінкий, передньоязиковий, піднебінний, проривний
- 2) шумний, глухий, передньоязиковий, фрикативний
- 3) зімкненопрохідний, сонорний, зубний, передньоязиковий
- 4) середньоязиковий, шумний, дзвінкий, проривний
- 5) задньоязиковий, сонорний, глухий, проривний

154. Звук [ч]:

- 1) дзвінкий, фрикативний, середньоязиковий
- 2) глухий, африкат, піднебінний
- 3) глухий, проривний, піднебінний
- 4) дзвінкий, зімкнено-прохідний, альвеолярний
- 5) глухий, дрижачий, зубний

155. За місцем творення приголосні поділяються на:

- 1) проривні та фрикативні
- 2) сонорні та шумні
- 3) губні, увулярні
- 4) ларингальні, щілинні
- 5) проривні, зубні

156. При утворенні сонорних звуків:

- 1) переважає шум
- 2) тембр визначається характером даного шуму
- 3) шуми відсутні взагалі, або мінімальні
- 4) задіяні м'язи альвеол
- 5) всі органи пасивні

157. При творенні дрижачих приголосних можуть вібрувати:

- 1) язик, губи, верхня щелепа
- 2) язичок, гортань
- 3) язик, носова порожнина
- 4) язик, альвеоли, губи
- 5) язик, язичок, губи

158. Більшість голосних – це голосні:

- 1) середнього ряду
- 2) переднього і середнього рядів
- 3) переднього і заднього рядів
- 4) середнього і заднього рядів
- 5) низького піднесення

159. При творенні яких голосних м'яке піднебіння підняте і закриває прохід повітря в ніс?

- 1) носових
- 2) ротових
- 3) лабіалізованих
- 4) відкритих
- 5) коротких

160. За артикуляційною класифікацією голосні

поділяються на:

- 1) проривні, щілинні, зімкнено-прохідні, африкати
- 2) свистячі, шиплячі
- 3) голосні переднього, середнього та заднього рядів і низького, середнього та високого піднесення
- 4) сонорні, шумні
- 5) язикові, язичкові, губні

161. Які голосні найбільше відрізняються за артикуляцією?

1) і, е, у	2) е, а, у	3) а, у, о
4) і, а, у	5) і, е, о	6) і, и, у

162. „Ряд” у класифікації голосних означає:

- 1) розміщення голосних один за одним у залежності від їх довготи
- 2) висоту тону голосних
- 3) те, якою частиною спинка язика піднімається до піднебіння
- 4) кількість задіяних зубів при артикуляції голосних
- 5) сили тону голосних

163. Система голосних називається:

- 1) аспірацією
- 2) лабіалізацією
- 3) веляризмом
- 4) консонантизмом
- 5) вокалізмом

164. Вплив звуків один на одного в звуковому ланцюжку викликає:

- 1) комбінаторні зміни
- 2) позиційні зміни
- 3) спонтанні зміни
- 4) реляційні зміни
- 5) конотативні зміни

165. Якщо голосні в афіксах уподібнюються голосним в коренях, то це –

- 1) акомодация
- 2) сингармонізм
- 3) метатеза
- 4) гаплогія
- 5) редукція

166. Поява перед голосним, що стоїть на початку слова, приголосного для полегшення вимови –

- 1) редукція
- 2) протеза
- 3) дієреза
- 4) епентеза
- 5) гаплогія

167. При вимовлянні слова *боротьба* [бород'ба]

відбувається:

- 1) прогресивна асиміляція
- 2) прогресивна дисиміляція
- 3) регресивна асиміляція
- 4) регресивна дисиміляція
- 5) сингармонізм

168. Акомодація – це:

- 1) артикуляційне уподібнення одного звука до іншого в мовленнєвому потоці
- 2) ослаблення артикуляції ненаголошених звуків і зміна їхнього звучання
- 3) викидання звука чи складу в слові для зручності вимови
- 4) збіг у процесі фонетичних змін двох звуків у один
- 5) зміна одного звука під впливом іншого, сусіднього

169. Сукупність усіх оточень, в яких може зустрічатись дана мовна одиниця називається:

- 1) дисиміляцією
- 2) гаплогогією
- 3) дистрибуцією
- 4) диференціацією
- 5) дивергенцією

170. Комбінаторні зміни зумовлені:

- 1) впливом загальних умов вимови
- 2) певною позицією змінюваної фонемі
- 3) впливом одного звука на інший
- 4) їх причини виявити неможливо
- 5) ослабленням артикуляції ненаголошених звуків

171. Фонетичним словом у мовознавстві називають:

- 1) фразу
- 2) речення
- 3) звук
- 4) склад
- 5) такт

172. Просодичними засобами називають:

- 1) наголос та інтонацію
- 2) фрази і такти
- 3) проклітики та енклітики
- 4) дифтонги і трифтонги
- 5) фонемі

173. За яких умов може виникнути нейтралізація фонетичних опозицій?

- 1) у ненаголошеному складі
- 2) після м'яких приголосних

3) у сильній позиції 4) від наголосу 5) між голосними

174. Відображення змісту повідомлення у вигляді малюнка або послідовності малюнків називається:

1) ідеографією 2) фонографією 3) палеографією
4) піктографією 5) орфографією

175. Піктографія – це:

1) відображення змісту повідомлення у вигляді малюнка
2) система дорожніх знаків 3) відтворення предметів у свідомості 4) предметне письмо 5) форма фіксації мовлення

176. Письмо графічними знаками, що позначають поняття, –

1) піктографія 2) предметне письмо 3) ідеографія
4) силабічне письмо 5) графіті

177. Фонографія – це:

1) різновид письма, в якому графічні знаки позначають звуки
2) акустика 3) фонова графіка 4) вид графіті
5) напрям у мовознавстві

178. Які мови користуються силабічною системою письма?

1) арабська 2) чеська 3) англійська 4) угорська
5) датська

179. Найкращим способом передавання інформації в часі та просторі є:

1) заучування напам'ять 2) письмо 3) передача текстів з вуст у уста 4) предметне письмо 5) піктографія

180. Розділ мовознавства, який вивчає та опрацьовує систему правил для однакового написання, – це:

1) фонографія 2) орфографія 3) орфологія 4) фонологія
5) палеографія

181. У правописі англійської мови провідним принципом

орфографії є:

- 1) фонетичний
- 2) морфологічний
- 3) історичний
- 4) диференційний
- 5) археологічний

182. Що вивчає граматики?

- 1) функціонування слів
- 2) морфеми та їх склад
- 3) афікси
- 4) правильну вимову
- 5) морфеми, частини мови, словотвір, словосполучення і речення

183. Граматика складається з таких розділів:

- 1) фонології та синтаксису
- 2) морфології та синтаксису
- 3) морфології та лексикології
- 4) морфології та семантики
- 5) лексикології та синтаксису

184. Розділ мовознавства, який вивчає типи і структуру морфем, називається:

- 1) морфологією
- 2) морфемікою
- 3) фонологією
- 4) лексикологією
- 5) словотвором
- 6) морфонологією
- 7) синтаксисом

185. Розділ граматики, який вивчає засоби і правила побудови висловлювань, називається:

- 1) морфологією
- 2) лексикологією
- 3) синтаксисом
- 4) дериватологією
- 5) орфографією
- 6) фонологією
- 7) морфонологією

186. Розділ мовознавства, який вивчає граматичні властивості речення, називається:

- 1) дериватологією
- 2) синтаксисом
- 3) морфологією
- 4) ономастиком
- 5) лексикологією
- 6) фонологією
- 7) морфонологією

187. Узагальнене мовне значення, яке властиве рядкам слів тощо, що має в мові стандартне вираження, –

- 1) лексичне значення
- 2) граматичне значення
- 3) конотативне значення
- 4) денотативне значення
- 5) сигніфікативне значення

188. Яке висловлювання правильне?

- 1) лексичне значення є частотнішим за граматичне
- 2) граматичне значення характерне для деяких слів мови
- 3) граматичне значення є результатом абстрагування від лексичного значень

189. Граматичне значення –

- 1) необов'язкове, нерегулярне, конкретне, притаманне окремим словам
- 2) обов'язкове, нерегулярне, конкретне, властиве групам слів
- 3) обов'язкове, регулярне, конкретне, властиве групам слів
- 4) необов'язкове, регулярне, абстрактне, властиве окремим словам
- 5) обов'язкове, регулярне, абстрактне, властиве групам слів

190. Вираження мовцем свого ставлення до змісту

висловлювання – це:

- 1) модальність
- 2) предикативність
- 3) комунікативність
- 4) інтонаційна оформленість
- 5) структурність

191. Граматична форма – це:

- 1) афікси, внутрішня флексія, службові слова
- 2) сукупність елементів мови, які об'єднані одним граматичним значенням
- 3) єдність граматичного значення і граматичного способу для вираження цього значення
- 4) частина мови
- 5) новітня граматики

192. Що таке граматична категорія?

- 1) єдність морфологічного і синтаксичного значень
- 2) сукупність граматичних форм, які об'єднані одним граматичним значенням
- 3) додаткові значення, які супроводжують лексичне значення слова
- 4) частина мови
- 5) афікси, рід, число

193. Незмінні, постійні показники слова, що дають йому певну граматичну класифікацію, називають:

- 1) модальним значенням
- 2) реляційним значенням

- 3) лексичним значенням
- 4) дериваційним значенням
- 5) реляційно-модальним значенням

194. Значення роду іменників, виду дієслів, перехідності, зворотності є:

- 1) реляційним
- 2) модальним
- 3) дериваційним
- 4) лексичним
- 5) фонематичним

195. Що таке реляційне значення?

- 1) словотворче значення
- 2) значення, що виражає відношення слова до інших членів речення
- 3) незмінні, постійні показники слова, що дають йому певну граматичну класифікацію
- 4) виражає модальність слова
- 5) вид лексичного значення

196. Що є мовною категорією?

- 1) стилістика
- 2) рід, число, відмінок у іменника
- 3) рід, число, відмінок у дієслова
- 4) рід, число у прислівника
- 5) стан у сполучника

197. З поданих варіантів виберіть приклад синтаксичної категорії:

- 1) категорія виду
- 2) категорія часу
- 3) категорія активності/пасивності
- 4) категорія особи
- 5) категорія способу

198. Система протиставлених одна одній однорідних граматичних величин – це:

- 1) граматичний спосіб
- 2) граматичне значення
- 3) граматична категорія
- 4) граматична форма
- 5) граматичне чергування

199. Що таке морфема?

- 1) корінь, суфікс, флексія, слово
- 2) мінімальна двостороння одиниця мови
- 3) найменша звукова одиниця, що служить для розрізнення значення слів
- 4) комунікативна одиниця
- 5) номінативна одиниця

200. Морфема відрізняється від фонем тим, що вона має:

- 1) тільки план вираження
- 2) тільки план змісту
- 3) план вираження і план змісту
- 4) два плани вираження
- 5) два плани змісту

201. Дериваційне значення морфем стосується:

- 1) лексики і фонетики
- 2) граматики і лексики
- 3) граматики і синтагматики
- 4) фонетики і фонології
- 5) граматики і фонології

202. Якими морфемами може бути виражене ціле лексичне значення слова?

- 1) коренем і афіксом
- 2) префіксом і флексією
- 3) реляційними афіксами
- 4) флексією і реляційним афіксом
- 5) суфіксом і флексією

203. Повний збіг морфем і складу називається:

- 1) аломорфом
- 2) морфосилабевою
- 3) нульовою морфемою
- 4) афіксом
- 5) морфемікою
- 6) сингармонізмом
- 7) ізафетом

204. До суперсегментних морфем належать:

- 1) корінь
- 2) префікс, суфікс
- 3) флексія
- 4) інтерфікс, інфікс
- 5) наголос, тон
- 6) наголос, флексія
- 7) тон, корінь

205. Явище, коли різні словоформи слова утворюються від різних коренів, називається:

- 1) суплетивізм
- 2) синтетизм
- 3) афіксацією
- 4) трансфіксацією
- 5) словоскладанням

206. Який граматичний спосіб лежить в основі наведеного прикладу: англ. *foot – feet*, нім. *Mutter – Mütter*?

- 1) внутрішня флексія
- 2) словоскладання
- 3) афіксація
- 4) суплетивізм
- 5) редуплікація
- 6) сингармонізм
- 7) ізафет

207. Граматичний спосіб службових слів полягає у

вираженні граматичних значень за допомогою:

- 1) сполучників, займенників, часток
- 2) сполучників, числівників, артиклів
- 3) іменників, прикметників, дієслів
- 4) сполучників, допоміжних дієслів, артиклів
- 5) прийменників, прикметників, прислівників

208. Залежно від використовуваних мовних засобів розрізняють два типи способів вираження граматичних значень:

- 1) синтетичні та синтаксичні
- 2) синтетичні та аналітичні
- 3) синхронічні та діяхронічні
- 4) синонімічні та антонімічні
- 5) семантичні та парадигматичні

209. Перелічіть аналітичні способи вираження граматичних значень:

- 1) порядок слів, інтонація, спосіб службових слів
- 2) спосіб службових слів, повтори, інтонація, наголос
- 3) інтонація, порядок слів, афіксація
- 4) порядок слів, внутрішня флексія, інтонація
- 5) службові слова, редуплікація, суплетивізм

210. Основні ознаки аглютинації:

- 1) корінь не змінюється, афікси стандартні
- 2) корінь змінюється у своєму складі, приєднуючись до афіксів
- 3) поєднання афіксів з коренями має характер сплаву
- 4) афікси багатозначні
- 5) корені змінні

211. До синтетичних граматичних способів належать:

- 1) афіксація, редуплікація, наголос
- 2) афіксація, службові слова, наголос
- 3) внутрішня флексія, суплетивізм, інтонація
- 4) службові слова, порядок слів, інтонація
- 5) інтонація, редуплікація, афіксація

212. Критерій класифікації частин мови, за якими до уваги береться своєрідність змінювання слів, інвентар їх форм і парадигм, – це:

- 1) семантичний
- 2) формально-граматичний
- 3) синтаксичний
- 4) словотвірний
- 5) категоріальний

213. Основні критерії виділенні частин мови:

- 1) фонетичний, семантичний, морфологічний
- 2) семантичний, морфологічний, синтаксичний
- 3) семантичний, словотвірний, лексичний
- 4) категоріальний, стилістичний, фразеологічний
- 5) морфологічний, словотвірний, порівняльний

214. Віднесення до однієї частини мови слів із спільним загальним граматичним значенням називається:

- 1) морфологічним критерієм
- 2) синтаксичним критерієм
- 3) семантичним критерієм
- 4) словотвірним критерієм
- 5) критерієм сполучуваності

215. Частки у ролі службових слів:

- 1) виражають категорію роду
- 2) виражають відношення між словами в мовленнєвому ланцюжку
- 3) служать для створення складних дієслівних форм
- 4) передають різні модальні значення
- 5) супроводжують інші повнозначні слова, беручи на себе вираження їх граматичних значень

216. Гібридні слова, які мають ознаки дієслова та інших частин мови називаються:

- 1) модусами
- 2) пропозиціями
- 3) сирконстантами
- 4) акантами
- 5) вербоїдами
- 6) диктумами
- 7) вільними поширювачами

217. Тип синтаксичного зв'язку в словосполученні, що виражається позиційно (порядком слів) або інтонаційно, називається:

- 1) інкорпорацією
- 2) керуванням
- 3) координацією
- 4) приляганням
- 5) тяжінням

218. Який тип зв'язку в словосполученні писати листа?

- 1) узгодження
- 2) керування
- 3) координація
- 4) ізафет
- 5) прилягання

219. Який тип зв'язку в словосполученні писати уважно?

- 1) узгодження 2) керування 3) координація
- 4) ізафет 5) прилягання

220. Який тип зв'язку в словосполученні неочікувана радість?

- 1) узгодження 2) керування 3) координація
- 4) ізафет 5) прилягання

221. Предикативність — це:

- 1) співвіднесеність змісту речення з об'єктивною дійсністю
- 2) вираження мовцем свого ставлення до змісту висловлювання
- 3) інтонаційна цілісність речення 4) різновид граматики
- 5) граматична форма

222. Словосполучення, в яких ослаблена або втрачена лексична самостійність компонентів, називаються:

- 1) синтаксичними 2) фразеологічними
- 3) сурядними 4) підрядними 5) комбінованими

223. Нова частина висловлювання називається:

- 1) темою 2) ремою 3) схемою 4) модусом
- 5) семою 6) диктумом 7) архісемою

224. Речення – це:

- 1) мінімальна комунікативна одиниця, якій характерна предикативність і інтонація 2) два чи більше повнозначних слів, об'єднаних синтаксичним зв'язком 3) відрізок мовлення, що становить собою інтонаційно-змістову єдність, виділену з обох боків паузами 4) відтворювана одиниця мови з двох або більше слів, цілісна за своїм значенням і стійка за складом та структурою 5) одиниця мовлення, сполучення двох членів, що пов'язані певним типом відношень, де один член є головним, а інший – залежним

225. Речення виконує ... функцію.

- 1) номінативну 2) комунікативну
- 3) емотивну 4) естетичну 5) когнітивну

226. Поєднання слів-коренів, сукупність яких оформляється службовими елементами, — це ...

- 1) інкорпорація
- 2) ізафет
- 3) прилягання
- 4) замикання
- 5) тяжіння

227. Розділ мовознавства, що вивчає словниковий склад мови, називається:

- 1) фразеологією
- 2) лексикологією
- 3) морфологією
- 4) етимологією
- 5) семасіологією
- 6) фонетикою
- 7) семантикою

228. Самостійність, формальна цілісність та ідіоматичність – це ознаки:

- 1) слова
- 2) речення
- 3) морфеми
- 4) фонеми
- 5) тексту

229. Ономазіологія досліджує:

- 1) процеси найменування
- 2) стан мовних навичок
- 3) значення імен
- 4) укладання словників
- 5) запозичення

230. До повнозначних слів належать:

- 1) дієслова, займенники
- 2) іменники, сполучники
- 3) прикметники, прислівники
- 4) числівники, частки
- 5) дієслова, прийменники

231. Лексема – це:

- 1) інваріант слова
- 2) інваріант морфеми
- 3) вид речення
- 4) лексична сема
- 5) семантичний компонент

232. Можливість слова мати декілька значень – це:

- 1) моносемія
- 2) полісемія
- 3) валентність
- 4) актант
- 5) сирконстант

233. Вираження словом одного значення називають:

- 1) анемією
- 2) моносемією
- 3) односемією

4) полісемією 5) унісемією

234. Перенесення назви за подібністю – це:

- 1) метафора 2) метонімія 3) синекдоха
- 4) полісемія 5) моносемія

235. Синекдоха – це:

- 1) перенесення назви з цілого на частину і навпаки
- 2) перенесення за подібністю 3) семантична одиниця
- 4) вид сирконстанти 5) нове слово

236. Перенесення назви за суміжністю – це:

- 1) метафора 2) метонімія 3) синекдоха
- 4) полісемія 5) моносемія

237. Слова, що звучать однаково, але мають різні значення –

- 1) синоніми 2) антоніми 3) омоніми 4) пароніми 5) гіпоніми

238. Мати (дієслово) і мати (іменник) – це:

- 1) омоформи 2) омофони 3) омографи 4) омоніми
- 5) топоніми

239. Слова, які вимовляються однаково, але різняться написанням, – це:

- 1) омофони 2) омоформи 3) омографи
- 4) міжмовні омоніми 5) повні омоніми

240. Гомогенні омоніми:

- 1) мають різне походження і з'явилися внаслідок збігу слів
- 2) охоплюють слова, що по різному пишуться, але однаково вимовляються 3) збігаються в окремих граматичних формах
- 4) мають спільне походження і є наслідком розпаду полісемії
- 5) мають однакове значення

241. Збіднюють мову та ускладнюють взаєморозуміння:

- 1) антоніми 2) гіпероніми 3) неологізми 4) омоніми

5) синоніми

242. Мають спільне походження і є наслідком розпаду полісемії:

- 1) гетерогенні омоніми 2) гомогенні омоніми
- 3) полігенні омоніми 4) трансгенні омоніми

243. Береза живе і бере за живе – це приклад:

- 1) міжмовних омонімів 2) омографів
- 3) омофонів 4) омоформ 5) паронімів

244. Слова людський – людяний – це:

- 1) синоніми 2) омоніми 3) антоніми
- 4) гіпероніми 5) пароніми

245. Слова, які мають значення, що повністю або частково збігаються, –

- 1) омоніми 2) синоніми 3) антоніми
- 4) топоніми 5) гепероніми

246. Синоніми поділяють на два типи:

- 1) конкретні та абстрактні 2) контактні та дистанційні
- 3) повні та неповні 4) синхронічні та діахронічні

247. Відтінками значення різняться:

- 1) емоційно-оцінні синоніми 2) ідеографічні синоніми
- 3) повні синоніми 4) стилістичні синоніми

248. Група синонімів, об'єднаних спільним значенням, становить:

- 1) синонімічну групу 2) синонімічну одиницю
- 3) синонімічну пару 4) синонімічне поле
- 5) синонімічний ряд

249. Слова *іти, плестись* – це:

- 1) абсолютні синоніми 2) стилістичні синоніми
- 3) семантико-стилістичні синоніми 4) семантичні синоніми

5) домінантні синоніми

250. Мовознавство і лінгвістика є:

- 1) стилістичними синонімами
- 2) повними синонімами
- 3) емоційно-оцінними синонімами
- 4) ідеографічними синонімами
- 5) неповними синонімами

251. Які слова утворюють контрадикторні антоніми?

- 1) *істинний – хибний*
- 2) *молодий – немолодий*
- 3) *зайти – вийти*
- 4) *сильний – міцний*
- 5) *коса – коса*

252. Які слова утворюють векторні антоніми?

- 1) *істинний – хибний*
- 2) *молодий – немолодий*
- 3) *зайти – вийти*
- 4) *нижній – верхній*
- 5) *голова – коса*

253. Із поданих варіантів виберіть приклад комплементарних антонімів:

- 1) *піднімати – опускати*
- 2) *дорогий – недорогий*
- 3) *важкий – легкий*
- 4) *в'їжджати – виїжджати*
- 5) *життя – смерть*

254. Поляризація значень у межах одного й того ж слова називається:

- 1) антитезою
- 2) оксимороном
- 3) енантіосемією
- 4) синонімічним рядом
- 5) квазісинонімією

255. Не належить до антонімів така пара слів:

- 1) *добро – зло*
- 2) *з'являтися – зникати*
- 3) *разом – окремо*
- 4) *дід – баба*
- 5) *привабливий – відразний*

256. Антоніми у мові утворюють:

- 1) антонімічну групу
- 2) антонімічну одиницю
- 3) антонімічну пару
- 4) антонімічне поле
- 5) антонімічний ряд

257. Чим є слово *дерево* для слів *береза, тополя, дуб*?

- 1) гіпонімами
- 2) гіперонімами
- 3) когіпонімами
- 4) конвесивами
- 5) антитезою

258. Чим є слова *стіл, стілець* для слова *меблі*?

- 1) гіпонімом
- 2) гіперонімом
- 3) когіпонімом
- 4) конвесивом
- 5) антитезою

259. При гіперо-гіпонімії можлива заміна:

- 1) гіпероніма на гіпонім і навпаки
- 2) гіпоніма на гіперонім
- 3) гіпероніма на гіпонім
- 4) не можлива заміна
- 5) гіпероніма на гіперонім

260. Слова, які передають двобічні суб'єктно-об'єктні відношення у лексико-семантичній системі, – це:

- 1) синоніми
- 2) антоніми
- 3) омоніми
- 4) гіпероніми
- 5) конверсиви

261. Етимологія – це наука, що досліджує:

- 1) походження слів
- 2) значення слів
- 3) процеси найменування
- 4) укладання словників
- 5) словниковий склад
- 6) зміни в фонетичному складі мови
- 7) нові слова

262. Внутрішня форма – це:

- 1) морфемний склад слова
- 2) спосіб мотивації слова
- 3) фонетичний склад слова
- 4) фразеологічний склад слова
- 5) синтаксичний склад слова

263. Початкове значення або початкова форма слова – це:

- 1) okazіоналізм
- 2) етимон
- 3) інтернаціоналізм
- 4) пуризм
- 5) народна етимологія

264. Застарілі слова, які вийшли з активного вжитку, але збереглися в пасивному словнику –

- 1) історизми
- 2) архаїзми
- 3) неологізми
- 4) антропоніми
- 5) арготизми
- 6) табу

265. Слова, які вийшли з ужитку в зв'язку зі зникненням позначуваних ними понять, –

- 1) історизми
- 2) архаїзми
- 3) неологізми
- 4) антропоніми
- 5) арготизми
- 6) табу

266. Запозичення, коли своє слово набуває значення, яке має його іншомовний відповідник, є:

- 1) словотвірним
- 2) калькою
- 3) семантичним
- 4) фонетичним
- 5) фразеологічним
- 6) фонологічним
- 7) статистичним

267. Запозичення, коли власний зміст передається морфемами іншої мови, називаються:

- 1) словотвірними
- 2) кальками
- 3) семантичними
- 4) лексичними
- 5) інтернаціоналізмами
- 6) табу

268. Джерелом інтернаціоналізмів є:

- 1) грецька мова
- 2) китайська мова
- 3) німецька мова
- 4) російська мова
- 5) санскрит
- 6) англійська мова

269. Слова або вислови, які вживаються замість заборонених слів, –

- 1) табу
- 2) евфемізми
- 3) архаїзми
- 4) неологізми
- 5) антоніми
- 6) синоніми
- 7) гіпероніми

270. Табу – це:

- 1) заборона на вживання
- 2) модне слово
- 3) евфемізм
- 4) архаїзм
- 5) неологізм

271. Той, що греблі рве – „нечиста сила” (Леся Українка) – це приклад:

- 1) табу
- 2) метафори
- 3) метонімії
- 4) синекдохи
- 5) архаїзмів

272. Співвідношення табу та евфемізмів є різновидом:

- 1) антонімії
- 2) омонімії
- 3) паронімії
- 4) полісемії
- 5) синонімії
- 6) енантіосемії

273. Точити лясц – це:

- 1) фразеологічне зрощення
- 2) фразеологічна єдність
- 3) фразеологічне сполучення
- 4) фразеологічний вираз
- 5) фразеологічний неологізм

274. Брати участь – це:

- 1) фразеологічне зрощення
- 2) фразеологічна єдність
- 3) фразеологічне сполучення
- 4) фразеологічний вираз
- 5) фразеологічний неологізм

275. Класифікацію фразеологізмів за ступенем мотивованості запропонував:

- 1) О. Потебня
- 2) Ф. де Соссюр
- 3) В. фон Гумбольдт
- 4) Паніні
- 5) В. Виноградов
- 6) Яска
- 7) А.Шлейхер

276. Наука про укладання словників називається:

- 1) фразеологією
- 2) лексикологією
- 3) лексикографією
- 4) етимологією
- 5) семасіологією
- 4) семантикою

277. Конкорданси – це:

- 1) певні фразеологізми
- 2) словники мови письменників
- 3) табу
- 4) вид актантів
- 5) архісема

278. Словники, в яких слова розташовані не за алфавітом, а за групами на основі спільного значення, –

- 1) енциклопедичні
- 2) ідеографічні
- 3) тлумачні
- 4) зворотні
- 5) частотні

279. Проміжними рівнями в мов вважаються:

- 1) словотвірний, морфологічний, фразеологічний
- 2) словотвірний, морфологічний, фразеологічний
- 3) фонетичний, морфологічний, фразеологічний
- 4) словотвірний, морфологічний, лексико-семантичний
- 5) словотвірний, лексико-семантичний, фразеологічний

280. Найпоширенішою штучною мовою є ...

- 1) волапюк
- 2) есперанто
- 3) ідо

- 4) інтерлінгва 5) окциденталь 6) ібн 7) сперо

МОДУЛЬ 2

МЕТОДОЛОГІЯ І ІСТОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

1. Методика дослідження мови на основі розподілу окремих одиниць у тексті - ... аналіз.

- 1) описовий 2) гендерний 3) статистичний 4) порівняльний
5) дистрибутивний 6) валентний 7) генетичний

2. Метод дослідження, згідно з яким на основі загальних положень роблять висновки про окремі факти:

- 1) дедукція 2) індукція 3) кондиція 4) редукція
5) функція 6) синтез 7) аналіз

3. Метод дослідження, згідно з яким на підставі знання про окреме роблять висновок про загальне:

- 1) дедукція 2) індукція 3) редукція 4) синтез
5) аналіз 6) індукція-дедукція

4. Поділ мовознавства на внутрішню і зовнішню лінгвістику запропонував на поч. ХХ ст.:

- 1) В. фон Гумбольдт 2) Аристотель 3) Н. Хомський 4) Паніні
5) Ф. де Соссюр 6) І.Бодуен де Куртене 7) Сю Шень

5. Внутрішня лінгвістика вивчає:

- 1) закони функціонування мови і її структуру 2) взаємодію мови з внутрішнім світом людини 3) зв'язок мови з мисленням
4) проблеми мовознавства 5) вплив мови на суспільство

6. Порівняльно-історичне мовознавство вивчає:

- 1) споріднені і неспоріднені мови 2) споріднені мови
3) структуру мови 4) оточення окремих одиниць в тексті
5) неспоріднені мови

7. Уперше частини мови були виділені:

- 1) Діонісієм Фракійським 2) В.В. Виноградовим
3) Сократом 4) О.О. Потебнею 5) Яска і Паніні

8. Хто запропонував класифікацію голосних у вигляді трикутника з вершиною вниз?

- 1) Л.В. Щерба 2) Х. Гельвег 3) Ф. де Соссюр
4) В. фон Гумбольдт 5) П.Ф. Фортунатов 6) Паніні 7) Сю Шень

9. Аналогію із шахами для розуміння різниці між мовою і мовленням наводив:

- 1) В.В.Виноградов 2) Т. Шевченко 3) Ф. де Соссюр
4) В. фон Гумбольдт 5) Ібн Рахман 6) Сю Шень
7) Паніні

10. Назвіть основоположників порівняльно-історичного методу:

- 1) Д. Дідро, Ж.Ж. Руссо, М. Бреаль 2) Ф. де Соссюр, В. фон Гумбольдт
3) Ф. Бопп, Я. Грім, Р. Раск, О. Востоков
4) П. Фортунатов, І.Бодуен де Куртене 5) Демокрит, Платон, Аристотель
6) Сю Шень, Паніні, Яска

11. Психолінгвістика виокремила як лінгвістична дисципліна:

- 1) у II тис. до н.е. 2) у XVIII ст. 3) у кінці XIII ст.
4) на початку XXI ст. 5) у середині XX ст.

12. Проблема походження мови порушувалася науковцями:

- 1) з Середньовіччя 2) з кінця XX ст. 3) з другої половини XVIII ст.
4) з античних часів 5) не цікавить науковців

13. Метою порівняльно-історичного методу є:

- 1) лексичний склад мови 2) фонетичний склад мови
3) розповсюдження мови 4) історія мови 5) мовні діалекти

6) мовна політика 7) мовні контакти

14. Кому належить думка «вивчення мови в самій собі і для себе»?

- 1) В. фон Гумбольдт 2) Л.Єльмслев 3) Ф. де Соссюр 4) Паніні
- 5) І. Бодуен де Куртене 6) Н.Хомський 7) М.П.Кочерган

15. Філософський і александрійський періоди виділяють в .. мовознавстві.

- 1) японському 2) китайському 3) українському 4) індійському
- 5) єгипетському 6) македонському 7) грецькому

16. Психологічний напрям у мовознавстві започаткували у ХІХ ст.:

- 1) Г. Штейнталь та О. Потебня 2) Я. та В. Грімм 3) Сократ і Аристотель 4) Ю. Карпенко, М. Кочерган, В.Виноградов
- 5) Я. Марр та Т. Гамкрелідзе

17. Форма достовірного умовиводу окремого положення із загальних – це ...

- 1) синтез 2) метод 3) аналіз 4) індулігенція 5) гіпотеза
- 6) індукція 7) дедукція

18. Мислене або практичне з'єднання частин у ціле – це ...

- 1) синтез 2) метод 3) аналіз 4) ідея 5) гіпотеза
- 6) індукція 7) дедукція

19. Соціологічні, логіко-психологічні, артикуляційно-акустичні прийоми належать до прийомів ... інтерпретації.

- 1) внутрішньої 2) зовнішньої 3) математичної 4) порівняльно-історичної 5) зіставної 6) географічної 7) структурної

20. Прийом, що базується на використанні даних тільки однієї мови різних періодів розвитку, називається прийомом

... реконструкції.

- 1) описової 2) зовнішньої 3) математичної 4) внутрішньої
- 5) медіальної 6) географічної 7) структурної

21. Сукупність прийомів дослідження й опису мови через її системне порівняння з іншою мовою з метою виявлення її специфіки -

- 1) описовий 2) компонентний 3) математичний 4) порівняльно-історичний 5) типологічний 6) географічний 7) структурний

22. Хто запропонував синтаксичну типологію мов

- 1) Ф.де Соссюр 2) В. фон Гумбольдт 2) Л.Єльмлев
- 3) І.І.Мещанинов 4) Г.Венкер 6) Н.Хомський 7) А.Шлегель

23. Сукупність усіх оточень, у яких перебуває досліджуваний елемент на відміну від оточень інших елементів –

- 1) валентність 2) дистрибуція 3) опозиція 4) конотація
- 5) сирконстант 6) актант 7) сингармонізм

24. Експериментальний прийом визначення синтаксичних і семантичних подібностей і відмінностей між мовними об'єктами через подібності й відмінності в наборах їх перетворень – аналіз ...

- 1) описовий 2) дистрибутивний 3) безпосередніх складників
- 4) трансформаційний 5) компонентний 6) якісний 7) графічний

25. Основи компонентного аналізу заклали

- 1) Ф.де Соссюр 2) З.Харріс 3) В.Потьє 4) І.І.Мещанинов
- 5) Н.Хомський 6) Дж. Грінберг 7) Паніні

26. Коли дослідник виступає безпосереднім учасником мовного акту – ... спостереження.

- 1) включене 2) невключене 3) кореляційне 4) психологічне

5) соціальне 6) фізичне 7) акустичне

27. Використання різних формул для виявлення правил розподілу мовних одиниць у мовленні, для виміру зв'язків між мовними елементами – метод ...

1) описовий 2) компонентний 3) дистрибутивний 4) кількісний
5) якісний 6) статистичний 7) контрактивний

28. Першим класиком китайського мовознавства вважають ...

1) Раск 2) Грімм 3) Паніні 4) Сю Шень 5) Мао 6) Яска
7) Вараручі

29. Хто створив підручник з граматики грецької мови:

1) Платон 2) Арістотель 3) стоїки 4) А.Самофракійський
5) А.Діскол 6) Д.Фракійський 7) Демокріт

30. Авторами граматики Пор-Рояля вважаються

1) брати Грімм 2) Арно і Лансло 3) Яска і Паніні 4) Фуко і Арно
5) Лансло і Бенвеніст 6) Мартіне і Вольтер 7) Декарт і Бекон

31. Найвизначніша середньовічна лексикографічна праця «Лексіконъ славеноросскій и именъ тлъкованіе» належить

...

1) Л.Зизанію 2) М.Смотрицькому 3) П.Беренді
4) Є.Славинецькому 5) І.Ужевичу 6) А.Кримському
7) М.Кочергану

32. Напря́м у мовознавстві, який характеризується проголошенням пріоритету дедуктивного підходу до вивчення мови над індуктивним, інтерпретацією мови як феномену психіки людини й опрацюванням формальних моделей процесів породження мовних конструкцій, - це ...

1) генеративізм 2) психологізм 3) структуралізм 4) соціологізм

5) неогумбольдтіанство 6) дескриптивізм 7) молодогораматизм

33. Основоположником натуралізму вважається

- 1) А.Шлейхер
- 2) Є.Курилович
- 3) Ф.де Соссюр
- 4) О.Х.Востоков
- 5) М.Марр
- 6) Е.Сепір
- 7) Л.Блумфілд

34. Який метод дослідження використовували молодогораматисти?

- 1) індуктивний
- 2) дедуктивний
- 3) структурний
- 4) компонентний
- 5) дискурсивний
- 6) трансформаційний
- 7) фреймовий

35. Засновником школи естетичного ідеалізму вважається

- 1) В.фон Гумбольдт
- 2) Платон
- 3) Г.Шухардт
- 4) К.Фосслер
- 5) П.Фортунатов
- 6) А.Шлейхер
- 7) О.Востоков

36. Максими інформативність, істинність, релевантність, ясність і чіткість запропонував

- 1) Ф.де Соссюр
- 2) Арістотель
- 3) Г.Грайс
- 4) Я.Грімм
- 5) В.Матезіус
- 6) А.Шлейхер
- 7) О.Востоков

37. Поняття модус і диктум введені в мовознавство

- 1) Ф.де Соссюр
- 2) Ш.Баллі
- 3) Е.Бенвеніст
- 4) В. фон Гумбольдт
- 5) Л.Єльмслев
- 6) Л.Щерба
- 7) А.Кримський

38. Хто ввів у лінгвістичних обіг термін індоєвропейські мови?

- 1) Ф.Бопп
- 2) А.Шлегель
- 3) А.Шлейхер
- 4) В.фон Гумбольдт
- 5) Я.Грімм
- 6) О.Востоком
- 7) Е.Раск

39. Напряма, який поширював принципи і методи природничих наук на вивчення мови і мовленнєвої діяльності, називається:

- 1) структуралізм
- 2) натуралізм
- 3) дескриптивізм
- 4) генеративізм
- 5) глосематика
- 6) формалізм
- 7) дискурс

40. Чому Фортунатівська школа отримала назву

формальної?

- 1) основну увагу приділяли формі слова
- 2) основну увагу приділяли формі речення
- 3) основну увагу приділяли значенню
- 4) основну увагу приділяли словотвору
- 5) основну увагу приділяли структурам
- 6) основну увагу приділяли системам

41. Мовознавчий напрям, для якого характерне розуміння мови як чітко структурованої знакової системи і прагнення до суворого формального її опису, – це...

- 1) генеративізм
- 2) ідеалізм
- 3) структуралізм
- 4) школа слів і речей
- 5) стадіальність
- 6) неогумбольдтіанство
- 7) прототипний

42. Такі зауваження як «Занадто формалізація, відірваність від мови від людини, суспільства, культури тощо, перебільшення значення відношень за рахунок елементів, що співвідносяться» стосуються ... школи

- 1) Празької
- 2) Копенгагенської
- 3) Лондонської
- 4) Московської
- 5) Ленінградської
- 6) школи слів і речей
- 7) соціологічної

43. Кому належить гіпотеза, що всі мови світу походять від чотирьох елементів (sal, ber, jon, ros):

- 1) Л.Щерба
- 2) М.Марр
- 3) Ф.де Соссюр
- 4) О.Востоков
- 5) П.Фортунатов
- 6) Е.Сепір
- 7) Й.Трір

44. Хто ввів поняття «проміжний світ»:

- 1) Л.Вайсгербер
- 2) Н.Хомський
- 3) Ф.де Соссюр
- 4) В.фон Гумбольдт
- 5) М.Мінський
- 6) Е.Сепір
- 7) Й.Трір

45. А.Лескін К.Бругман, Г.Пауль, Г.Остгоф, Б.Дельбрюк, К.Вернер, В.Томсен, М.Бреаль, П.Фортунатов – це представники ...

- 1) структуралізму
- 2) молодогограматизму
- 3) «школи слів і речей»

4) генеративізму 5) дескриптивізму 6) когнітивізму 7) менталізму

46. Представниками Женевської школи є ...

1) В. фон Гумбольдт 2) А.Сеше 3) І. Бодуен де Куртене
4) К. Фосслер 5) Л.Єльмлев 6) М.Бреаль 7) Е.Сепір

47. Мовознавчий напрям, який розглядає функціонування мови як різновид пізнавальної діяльності, досліджує структури людської свідомості через мовні явища –

1) когнітивна лінгвістика 2) лінгвістика тексту 3) дискурс-аналіз
4) гендерна лінгвістика 5) функціональна лінгвістика
6) математична лінгвістика 7) комунікативна лінгвістика

48. Поняття *energia* і *ergon* увів до лінгвістичної термінології

1) В.фон Гумбольдт 2) А.Сеше 3) І. Бодуен де Куртене
4) Н. Хомський 5) Л.Єльмлев 6) М.Бреаль 7) Ф.де Соссюр

49. Теорія лінгвальної відносності запропонували

1) В.фон Гумбольдт і А.Шлейхер 2) А.Сеше і Ш.Баллі
3) І. Бодуен де Куртене і Ф.де Соссюр 4) З.Харріс і Н. Хомський
5) М.Трубецький і Р.Якобсон 6) М.Бреаль і А.Мейє 7) Е.Сепір і Б.Уорф

50. Авторами теорії мовленнєвих актів вважаються

1) Дж.Остін і Дж.Серль 2) А.Сеше і Ш.Баллі 3) І. Бодуен де Куртене і Ф.де Соссюр 4) З.Харріс і Н. Хомський
5) М.Трубецький і Р.Якобсон 6) Г.Грайс і Дж.Ципф 7) Е.Сепір і Б.Уорф

51. Сукупність прийомів, які полягають у картографуванні елементів мови, що розрізняють їх діалекти –

1) описовий 2) компонентний 3) математичний 4) порівняльно-історичний 5) зіставний 6) географічний 7) структурний

52. Хто виділив ізолюючі, флективні, інкорпоруючі і аглютинативні мови

- 1) Ф.де Соссюр
- 2) В. фон Гумбольдт
- 3) Л.Єльмлев
- 4) Паніні
- 5) Г.Венкер
- 6) Н.Хомський
- 7) А.Шлегель

53. Методика трансформаційного аналізу опрацювали і ввели в наукову практику

- 1) Ф.де Соссюр
- 2) З.Харріс
- 3) Л.Єльмлев
- 4) І.І.Мещанинов
- 5) Г.Венкер
- 6) Дж. Грінберг
- 7) Е.Сепір

54. Коли дослідник не є учасником мовного акту, який він аналізує, – ... спостереження.

- 1) включене
- 2) невключене
- 3) кореляційне
- 4) психологічне
- 5) соціальне
- 6) фізичне
- 7) акустичне

55. Визначення і характеристика стилістичних особливостей окремих творів або авторів через кількісні відношення використаних мовних елементів –

- 1) лінгвостатистика
- 2) стилостатистика
- 3) апроксимація
- 4) дистрибуція
- 5) стилістика
- 6) лексикологія
- 7) дискурс

56. Хто вважається основоположником грецького синтаксису:

- 1) Платон
- 2) Арістотель
- 3) стоїки
- 4) А.Самофракійський
- 5) А.Діскол
- 6) Д.Фракійський
- 7) Демокріт

57. Таємницю юсів розкрив ...

- 1) А.Шлейхер
- 2) Є.Курилович
- 3) Ф.де Соссюр
- 4) О.Х.Востоков
- 5) М.Марр
- 6) Е.Сепір
- 7) Л.Блумфільд

58. Хто помітив асиметрію мовного знака?

- 1) В.фон Гумбольдт
- 2) Ф. де Соссюр
- 3) М.Трубецький
- 4) С. Карцевський
- 5) Р.Якобсон
- 6) В.Виноградов
- 7) П.Беренда

59. Засновником якої школи є Луї Єльмслев?

- 1) Лондонської
- 2) Московської
- 3) Копенгагенської
- 4) Празької
- 5) Паризької
- 6) Берлінської
- 7) Ленінградської

60. Ментальна репрезентація стандартної ситуації отримала в лінгвістиці назву

- 1) слово
- 2) фрейм
- 3) дискурс
- 4) диктум
- 5) модус
- 6) класема
- 7) концепт

61. Встановлення відносної часової послідовності певних явищ у мові називають прийомом ...

- 1) дедукції
- 2) відносної хронології
- 3) діакронії
- 4) відносності
- 5) абсолютної послідовності
- 6) часового виміру

62. Хто запропонував стадіальну теорію розвитку?

- 1) Ф.Бопп
- 2) А.Шлегель
- 3) А.Шлейхер
- 4) В.фон Гумбольдт
- 5) Я.Грімм
- 6) О.Востоком
- 7) М.Марр

63. Розвиток мов за етапами їх структурної будови від кореневих до флективних – це теорія

- 1) ларингалів
- 2) стадіальна
- 3) хвиль
- 4) родового дерева
- 5) ізоморфізму
- 6) синергетизму

64. Мовознавчий напрям, представники якого виступали із критикою молодогограматизму з позицій так званої естетичної філософії мови і розглядали мову як творчу діяльність, – це

- 1) стоїки
- 2) школа естетичного ідеалізму
- 3) школа слів і речей
- 4) глосематика
- 5) школа естетичного об'єктивізму
- 6) школа абстрактного естетизму

65. Напрямок сучасного мовознавства, який вивчає мовне спілкування, що складається з таких компонентів, як

мовець, адресат, повідомлення, контекст, код, називається ...

- 1) лінгвістика тексту
- 2) когнітивна лінгвістика
- 3) комунікативна лінгвістика
- 4) концептологія
- 5) антропологія
- 6) теорія фрейдів
- 7) теорія Вайсгербера

66. Такі ознаки як 1) синхронне дослідження 2) формалізація дослідження 3) структурне членування мови 4) системний підхід характеризують ...

- 1) структуралізм
- 2) психологізм
- 3) ідеалізм
- 4) генеративізм
- 5) школу слів і речей
- 6) когнітивізм
- 7) молодограматизм

67. До якої лінгвістичної школи належить В.Матезіус?

- 1) Празької
- 2) Копенгагенської
- 3) Лондонської
- 4) Московської
- 5) Ленінградської
- 6) школи слів і речей
- 7) соціологічної

68. Закон пересуви приголосних з індоєвропейської в германські мови відкрив

- 1) Л.Вайсгербер
- 2) Я.Грімм
- 3) Ф.де Соссюр
- 4) В.фон Гумбольдт
- 5) Ф.Бопп
- 6) Р.Раск
- 7) Й.Трір

69. Основоположником соціологічного напрямку вважається?

- 1) В. фон Гумбольдт
- 2) Ф. де Соссюр
- 3) І. Бодуен де Куртене
- 4) К. Фосслер
- 5) Г. Пауль
- 6) О.Востоков
- 7) Е.Сепір

70. Лінгвістична течія структуралізму, яка мала на меті створення універсальної лінгвістичної теорії; трактує мову як абстрактну структуру і описує її формальними способами без звернення до її субстанцій –

- 1) Празький
- 2) Копенгагенський
- 3) Лондонський
- 4) Московський
- 5) Ленінградський
- 6) школи слів і речей
- 7) дескриптивізм

71. Такі терміни як схема, план вираження, детермінація, кореляція, план змісту введені в лінгвістику

- 1) Празькою школою
- 2) глосематикою
- 3) дескриптивізмом

- 4) Московською школою 5) Казанською школою
6) Ленінградською школою 7) Лондонською школою

72. Експеримент над собою в лінгвістиці отримав назву

- 1) спектрація 2) інтроспекція 3) медитація 4) конвент-аналіз
5) екстраспекція 6) самоаналіз 7) психоаналіз

73. Поштовхом для порівняльно-історичного мовознавства стало відкриття

- 1) хетської мови 2) санскриту 3) коптської мови 4) етрусської мови 5) тохарської мови 6) готської мови 7) мови ацтеків

74. Поняття *langage, parole, langue* увів до лінгвістичної термінології

- 1) В.фон Гумбольдт 2) А.Сеше 3) І. Бодуен де Куртене
4) Н. Хомський 5) Л.Єльмлев 6) М.Бреаль 7) Ф.де Соссюр

75. Поняття *energia* увів до лінгвістичної термінології

- 1) В.фон Гумбольдт 2) А.Сеше 3) І. Бодуен де Куртене
4) Н. Хомський 5) Л.Єльмлев 6) М.Бреаль 7) Ф.де Соссюр

76. Хто ввів поняття компетенція і вживання?

- 1) Л.Блумфільд 2) А.Сеше 3) І. Бодуен де Куртене
4) Н. Хомський 5) Л.Єльмлев 6) М.Бреаль 7) Е.Сепір

77. Хто ввів поняття «білатеральний мовний знак»?

- 1) В. фон Гумбольдт 2) Ф. де Соссюр 3) І. Бодуен де Куртене
4) К. Фосслер 5) Г. Пауль 6) О.Востоков 7) Е.Сепір

78. Філософський погляд, коли мову вважають саморегулюючою системою, -

- 1) структуралізм 2) психологізм 3) синергетичність
4) генеративізм 5) дескриптивізм 6) когнітивізм 7) менталізм

79. Ким введено поняття фрейму?

- 1) З.Харріс 2) Н.Хомський 3) Ф.де Соссюр 4) Ч.Пірс
5) М.Мінський 6) Е.Сепір 7) Л.Блумфільд

80. Такі зауваження як «Занадто формалізація, відірваність від мови від людини, суспільства, культури тощо, перебільшення значення відношень за рахунок елементів, що співвідносяться» стосуються ... школи

- 1) Празької 2) Копенгагенської 3) Лондонської 4) Московської
5) Ленінградської 6) школи слів і речей 7) соціологічної

81. Експеримент над собою в лінгвістиці отримав назву

- 1) спектрація 2) інтроспекція 3) медитація 4) конвент-аналіз
5) екстраспекція 6) самоаналіз 7) психоаналіз

82. У давньокитайському мовознавстві займалися переважно

- 1) фонетикою 2) лексикографією 3) текстологією 4) дискурсом
5) синтаксисом 6) контент-аналізом 7) психоаналізом

83. Чия граматика побудована за двома принципами: всезагальність і раціональність

- 1) Пор-Рояля 2) Діонісія Фракійського 3) компаративістів
4) Прісціана 5) Л.Єльмслева 6) Арістотеля 7) Паніні

84. Хто вперше виділив інкорпорууючий тип мов?

- 1) А.Шлегель 2) Н.Хомський 3) Ф.де Соссюр 4) Ч.Пірс
5) М.Мінський 6) Е.Сепір 7) В.фон Гумбольдт

85. Хто спробував написати індоєвропейською прамовою байку «Вівця і коні»?

- 1) А.Шлегель 2) Н.Хомський 3) Ф.де Соссюр 4) А.Шлейхер
5) О.Востоков 6) Е.Сепір 7) В.фон Гумбольдт

86. Автором праці «Пролегомени до теорії мови» є:

- 1) А.Шлегель 2) Н.Хомський 3) Ф.де Соссюр 4) Л.Єльмслев
5) М.Мінський 6) Е.Сепір 7) В.фон Гумбольдт

87. Вивчення мови з метою пізнання її носія отримало назву...

- 1) антропоцентризм
- 2) структуралізм
- 3) генеративізм
- 4) функціоналізм
- 5) експанціоналізм
- 6) когнітивність

88. У Римській імперії започаткували новий розділ науки про мову:

- 1) морфологія
- 2) фонетика
- 3) стилістика
- 4) фразеологія
- 5) семантика
- 6) синтаксис
- 7) компаративістика

89. «Дарвіністом у мовознавстві» називають ...

- 1) А.Шлегеля
- 2) Н.Хомського
- 3) Ф.де Соссюра
- 4) Л.Єльмслева
- 5) А.Шлейхера
- 6) Е.Сепіра
- 7) В.фон Гумбольдта

90. Періоди розвитку мови за концепцією А.Шлейхера:

- 1) філософський і мовний
- 2) доісторичний та історичний
- 3) до нашого часу і сучасний
- 4) описовий і порівняльно-історичний
- 5) доіндоєвропейський та індоєвропейський

91. Дослідник, що заклав основи теорії мовленнєвих актів, - ...

- 1) Дж.Остін
- 2) Н.Хомський
- 3) Ф.де Соссюр
- 4) Л.Єльмслев
- 5) Б.Блумфільд
- 6) Е.Сепір
- 7) В.фон Гумбольдт

92. Поняття концепції породжувальної граматики:

- 1) тема – рема
- 2) форма - субстанція
- 3) глибинна структура – поверхнева структура
- 4) модус – диктум
- 5) мова – мовлення
- 6) силабема - склад
- 7) фрейм - концепт

93. Школа структурної лінгвістики, у якій розроблено метод дистрибутивного аналізу:

- 1) Копенгагенська
- 2) Лондонська
- 3) Женевська
- 4) американська
- 5) глосематика
- 6) Празька
- 7) Московська

94. Школа структурної лінгвістики, у якій розроблено метод трансформаційного аналізу:

- 1) Копенгагенська
- 2) Лондонська
- 3) Женевська
- 4) американська
- 5) глосематика
- 6) Празька
- 7) Московська

95. М.С. Трубецькой написав книгу:

- 1) Прологомени з теорії мови
- 2) Лінгвістика
- 3) Мова
- 4) Основи фонології
- 5) Синтаксичні структури
- 6) Про мову каві на острові Ява
- 7) Курс загальної лінгвістики

96. Н.Хомський написав книгу:

- 1) Прологомени з теорії мови
- 2) Лінгвістика
- 3) Мова
- 4) Основи фонології
- 5) Синтаксичні структури
- 6) Про мову каві на острові Ява
- 7) Курс загальної лінгвістики

97. Ф. де Соссюр написав книгу:

- 1) Прологомени з теорії мови
- 2) Лінгвістика
- 3) Мова
- 4) Основи фонології
- 5) Синтаксичні структури
- 6) Про мову каві на острові Ява
- 7) Курс загальної лінгвістики

98. В. фон Гумбольдт написав книгу:

- 1) Прологомени з теорії мови
- 2) Лінгвістика
- 3) Мова
- 4) Основи фонології
- 5) Синтаксичні структури
- 6) Про мову каві на острові Ява
- 7) Курс загальної лінгвістики

99. Аристотель написав книгу:

- 1) Прологомени з теорії мови
- 2) Поетика
- 3) Кратіл
- 4) Основи фонології
- 5) Синтаксичні структури
- 6) Про мову каві на острові Ява
- 7) Курс загальної лінгвістики

100. Терміни *іллокуція*, *перлокуція* використовуються в ... лінгвістиці.

- 1) комунікативній
- 2) структурній
- 3) генеративній
- 4) когнітивній
- 5) дескриптивній
- 6) ареальній
- 7) гендерній

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

З КУРСУ „ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО”

1. Предмет мовознавства. Зміст і основні завдання загального мовознавства.
2. Місце мовознавства в системі наук.
3. Прикладне мовознавство.
4. Розділи мовознавства.
5. Функції мови.
6. Поняття про знак і знакову систему мови.
7. Типологія знаків.
8. Структура знака.
9. Специфіка мовного знака. Своєрідність мови як знакової системи.
10. Знаковість і одиниці мови.
11. Паралінгвістика і паракінесика.
12. Слово як основна одиниця мови.
13. Значення слова.
14. Проблема співвідношення мови й мислення.
15. Психофізичні основи зв'язку мови і мислення.
16. Роль мови в процесі пізнання.
17. Мова і мовлення.
18. Системний характер мови.
19. Парадигматичні, синтагматичні та ієрархічні відношення в мові.
20. Структура мови. Рівні мови й одиниці мови.
21. Теорія ізоморфізму і ієрархії рівнів мови.
22. Своєрідність системності мови. Системні й несистемні явища в мові. Система і норма.
23. Фонологія.
24. Поняття фонем.
25. Фонем в парадигматиці й синтагматиці.
26. Поняття фонологічної системи.
27. Фонологічні школи.
28. Граматика. Граматичне значення.

29. Граматичні категорії.
30. Морфологічний рівень мови. Морфема.
31. Частини мови.
32. Синтаксичний рівень мови.
33. Сучасні теорії речення.
34. Поняття лексико-семантичної системи.
35. Лексичні мікросистеми: семантичне поле, синоніми, антоніми, гіпероніми.
36. Полісемія. Типи полісемії.
37. Синтагматичні відношення слова. Контекст, типи контекстів.
38. Епідигматичні відношення.
39. Морфонологічний проміжний рівень мови.
40. Словотвірний проміжний рівень мови.
41. Фразеологічний проміжний рівень мови.
42. Суспільна природа мови. Суспільні функції мови.
43. Соціальна зумовленість мовних явищ. Мовна норма.
44. Залежність стану мови від стану суспільства
Мова, нація, держава.
45. Мова і культура.
46. Загальнонародна мова та її диференціація.
47. Літературна мова та її стилі.
48. Соціолінгвістика, її предмет, завдання і проблеми.
49. Інтерлінгвістика.
50. Розвиток мови. Синхронія і діахронія.
51. Зовнішні причини мовних змін.
52. Внутрішні причини мовних змін.
53. Поняття про методи наукового дослідження.
54. Вихідні прийоми наукового аналізу мовного матеріалу
(індукція, дедукція, гіпотеза, аналіз, синтез).
55. Описовий метод у мовознавстві.
56. Порівняльно-історичний метод.
57. Метод лінгвістичної географії.
58. Зіставний метод.
59. Структурний метод.
60. Дистрибутивний аналіз.
61. Методика безпосередніх складників.

62. Трансформаційний аналіз.
63. Компонентний аналіз.
64. Соціолінгвістичні і психолінгвістичні методи.
65. Математичні методи в лінгвістиці.
66. Історія лінгвістичної думки до XIX ст.
67. Вільгельм фон Гумбольдт: лінгвістичні погляди.
68. Натуралістичний напрям у мовознавстві. А. Шлейхер.
69. Психологічний напрям у мовознавстві. Г.Штейнталь.
70. Молодограматики.
71. Казанська лінгвістична школа. І.О.Бодуен де Куртене.
72. Лінгвістична концепція Фердінанда де Соссюра.
73. Женевська школа.
74. Глосематика.
75. Празький лінгвістичний гурток.
76. Дескриптивізм.
77. Едвард Сепір.
78. Гіпотеза мовної відносності Б.Уорфа.
79. Радянське мовознавство 20-80-х рр. XX ст.
80. Критика лінгвістичного структуралізму.
81. Європейське неогумбольдтіанство.
82. Мовознавство на сучасному етапі.
83. Генеративізм. Ноам Хомський.
84. Українське мовознавство 20-80-х рр. XX ст.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

З теорії та методології мовознавства:

- Апресян Ю.Д. Идеи и методы современной структурной лингвистики. М., 1966.
- Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка. М.: УРСС, 2001.
- Бацевич Ф.С. Вступ до лінгвістичної генології. К. : Академія, 2006.
- Бенвенист Э. Общая лингвистика. М., 2002.
- Бистров Я.В. Англомовний біографічний наратив у вимірах когнітивної лінгвістики і синергетики. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2016.
- Білецький А.О. Про мову і мовознавство. К., 1996.
- Бондаренко І., Комарницька Т. Актуальні напрями і проблеми сучасної лінгвістики. К.: Вид. дім Дмитра Бураго, 2014.
- Валгина Н.С. Теория текста. М., 2003.
- Вежбицкая А. Язык. Культура. Познание. М., 1996.
- Виноградов В.В. Основные типы лексических значений слова // Избр. труды. Лексикология и лексикография. М.: Наука, 1977.
- Волошин В.Г. Комп'ютерна лінгвістика: Навчальний посібник. Суми, 2004.
- Вусик Г., Нікішина Т. Загальне мовознавство: [навч.-метод. посіб.]. Бердянськ: Ткачук О.В. [вид.], 2016.
- Домброван Т.И. Язык в контексте синергетики. Одесса: Одесская гор. тип., 2013.
- Д'яков А.С., Кияк Т.Р., Куделько З.Б. Основы терминотворения. К., 2000.
- Загнітко А.П. Лінгвістика тексту: теорія і практикум: [науково-навчальний посібник]. Донецьк: Дон НУ, 2006.
- Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії. Донецьк, 2007.
- Загнітко А. Мовознавство: загальне мовознавство: посібник. Вінниця: Твори, 2019.
- Карпіловська Є.А. Вступ до прикладної лінгвістики: комп'ютерна лінгвістика: [підручник]. Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2006.
- Кійко С.В. Лінгвосинергетична наукова парадигма: здобутки і перспективи // *Development of Philological Sciences in Countries of the European Union Taking into Account the Challenges of XXI century*. Lublin: Izdawniciba "Baltija Publishing", 2018. С. 165-190.
- Кійко С. В. Синергетика омонімії як мовного, мовленнєвого і міжмовного явища. Чернівці: ЧНУ, 2016.

- Кійко Ю.Є. Фрактальне моделювання інформаційної структури медіатекстів. Чернівці: Технодрук, 2018.
- Кобозева И.М. Лингвистическая семантика: учебник. М.: Эдиториал УРСС, 2000.
- Комарова З.И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике. 2-е изд., испр. и доп. М. : Флинта, Наука, 2013.
- Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Київ, 2010.
- Кочерган М.П. Основи зіставного мовознавства. К., 2006.
- Кронгауз М. Семантика. Учебник для вузов. М., 2001.
- Кухаренко В.А. Интерпретация текста. Одеса, 2002.
- Кучеренко І.К. Актуальні проблеми граматики. Львів, 2003.
- Лайонз Дж. Введение в теоретическую лингвистику. М., 1987.
- Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике. Винница: Нова Книга, 2007.
- Левицкий В.В. Семасиология. [2-е изд., испр. и доп.]. Винница: Нова Книга, 2012.
- Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология. К., 2004.
- Маслова А.В. Введение в прагмалингвистику. М., 2008.
- Методы анализа текста и дискурса: пер. с англ. / С. Тикер, М. Майер, Р. Водак, Е. Веттер. Х.: Изд-во Гуманитарный Центр, 2009.
- Мізін К.І. Людина в дзеркалі компаративної фразеології. Кременчук: Щербатих О.В., 2011.
- Перебийніс В.І. Статистичні методи для лінгвістів. Вінниця: Нова Книга, 2013.
- Пихтовникова Л.С. Лингвосинергетика: основы и очерк направлений: [монография]. Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2012.
- Почепцов Г.Г. Избранные труды по лингвистике: [монография] / сост., общ. ред. и вступ. статья И. Шевченко. Винница: Нова Книга, 2013.
- Радзівська Т.В. Нариси з концептуального аналізу та лінгвістики тексту. Текст – Соціум – Культура – Мовна особистість. К.: ДП "Інформ.-аналіт. агентство", 2010.
- Огуй О.Д. Полісемія в синхронії, діахронії та панхронії: Системно-квантитативні аспекти полісемії в німецькій мові та мовах Європи. Чернівці: Золоті литаври, 1998.
- Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Черкаси, 2017.
- Семчинський С.В. Загальне мовознавство. Київ, 1996
- Сосюр Ф. де. Курс загальної лінгвістики. К., 1998.
- Теньер Л. Основы структурного синтаксиса. М.: Прогресс, 1988.
- Чернявская В.Е. Лингвистика текста. Лингвистика дискурса. М.:

- ЛЕНАНД, 2014.
- Яхонтова Т.В. Лінгвістична генологія наукової комунікації : [монографія].
Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2009.
- Chomsky N. Aspects of the theory of syntax. Cambridge (Mass): M.I.T. press, 1965.
- Coseriu E. Einführung in die strukturelle Betrachtung des Wortschatzes // Strukturelle Bedeutungslehre / Hrsg. von H. Geckeler. – Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1978. S. 193-238.
- Dabrowska E., Dagmar D. Cognitive Linguistics - Key Topics. Berlin: de Gruyter, 2019.
- Geckeler H. Strukturelle Semantik und Wortfeldtheorie. – München: Wilhelm Fink Verlag, 1982.
- Harris Z.S. Distributional Structure // The Structure of Language. New Jersey: Prentice Hall, 1964.
- Kiyko Y. Medientexte aus fraktaltheoretischer Perspektive: deutsch-ukrainische Kontraste. Berlin: Peter Lang, 2020.
- Kortmann B. English Linguistics: Essentials. Stuttgart: Metzler, 2020.
- Kramsky J. Papers in General Linguistics. Berlin/Boston: de Gruyter, 2019.
- Linguistics studies. Paradigm shift & modern linguistic thought / O. Ilchenko, N. Kramar, N. Kravchenko. Київ: Видавниче п-во "Едельвейс", 2021.
- Lutzeier P.R. Wort und Feld. Wortsemantische Fragestellung mit besonderer Berücksichtigung des Wortfeldbegriffes. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1981.
- Malmberg B. Readings in Modern Linguistics: An Anthology. Berlin/Boston: de Gruyter, 2019.
- Paul H. Prinzipien der Sprachgeschichte. 8. Aufl. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 1970.
- Philosophy of language and new trends in translation studies and linguistics: collective monogr. / [N. V. Chendey et al.]. Lviv; Toruń: Liha-Pres, 2019.
- Research methods in linguistics / O. Ilchenko, N. Kravchenko, N. Kramar. Київ: Видавниче п-во "Едельвейс", 2021.
- Stern G. Meaning and Change of Meaning. With special Reference to the English Language. Bloomington: Indiana Univ. Press, 1968.
- Studien zur Wortfeldtheorien / Hrsg. von P. R. Lutzeier. – Tübingen: Niemeyer, 1993.
- Taylor J.R. Linguistic categorization: Prototypes in linguistic theory. Oxford: Mass, 1989.

З історії мовознавства:

- Алпатов В.М. История лингвистических учений. М., 1998.
- Бевзенко С.П. Історія українського мовознавства. К., 1991.
- Бережняк В.М. Загальне мовознавство: хрестоматія. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011.
- Березин Ф.М. История лингвистических учений: Хрестоматия. М., 1988.
- Гумбольдт В. фон. О различии строения человеческих языков и его влияние на духовное развитие человечества // Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию. М.: Прогресс, 1984. С. 37-301.
- Жайворонок В.В. Нариси з української етнолінгвістики. К., 2007.
- Жовтобрюх М.А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918-1941). К., 1991
- Загнітко А.П. Історія українського мовознавства в особах. Донецьк, 2006.
- Звегинцев В.А. История языкознания 19 и 20 ст. в очерках и извлечениях. М., 1964.
- Зарубежная лингвистика. М., 1999.
- История лингвистических учений. Древний мир. Л., 1980.
- История лингвистических учений. Позднее средневековье. Л., 1991.
- История лингвистических учений. Средневековая Европа. Л., 1986.
- История лингвистических учений. Средневековый Восток. Л., 1981.
- Історія українського мовознавства / Оксана Ніка. Київ: Освіта України (Маслаков Р. О.), 2017.
- Ковалик І.І., Самійленко С.П. Загальне мовознавство: історія лінгвістичної думки. К., 1985.
- Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. К.: Логос, 2010.
- Німчук В.В. Мовознавство на Україні в XIV-XVII ст. К., 1980.
- Положин М.М. Курс лекцій з лінгвістичної історіографії. Вінниця, 2004.
- Пражский лингвистический кружок. М., 1967.
- Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии. М., 1993.
- Хрестоматия по истории языкознания 19-20 ст. / Сост. В.А.Звегинцев. М., 1956.
- Удовиченко Г.М. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичних учень. К., 1980.
- Шумарова Н.П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізму. К., 2000.

Довідкова література

- Голянич М.І., Стефурак Р.І., Бабій І.О. [Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія](#) / за редакцією М. І. Голянич. Івано-Франківськ: Сімик, 2011.
- Кубрякова Е.С., Демьянков В.З., Панкрац Ю.Г., Лузина Л.Г. Краткий словарь когнитивных терминов. М., 1997.
- Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В.Н. Ярцева. 2-е изд., доп. М. : БРЭ, 2002.
- Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2010. Современная западная социология: Словарь. М., 1990.
- Штерн І.Б. Вибрані топіки та лексикон сучасної лінгвістики: Енциклопедичний словник. К., 1998.
- Bußmann H. Lexikon der Sprachwissenschaft. 4. Aufl. Stuttgart: Kröner, 2008. Lexikon Sprache Metzler / Hrsg. von H. Glück. 4. Auflage. Stuttgart: Metzler, 2010.

Електронні ресурси

1. [Тексти з мовознавства](#)
2. [The Linguist List](#), a global online linguistics community with news and information updated daily
3. [Glottopedia](#), MediaWiki-based encyclopedia of linguistics, under construction
4. [Literatur: Details zur Publikation von Dürr Schlobinski | mediensprache.net](#)